VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69
THỨ TƯ
30.9.2026 (20.8 Bính Ngọ)
Số 117 (4408)
www.baovanhoa.vn
Email: baovanhoa@fpt.vn

KHỞI CÔNG DỰ ÁN BẢO QUẢN, TU BỔ, PHỤC HỒI ĐIỆN KÍNH THIÊN:

Từng bước khôi phục không gian trung tâm Hoàng thành Thăng Long

(VH). Hôm qua 29.9, tại Khu di sản Trung tâm Hoàng thành Thăng Long - Hà Nội, TP Hà Nội tổ chức Lễ khởi công Dự án đầu tư bảo quản, tu bổ, phục hồi điện Kính Thiên. Đây là dấu mốc quan trọng trong quá trình bảo tồn, phục hồi không gian chính điện Kính Thiên. [3]

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và các đại biểu tham quan trưng bày tính xác thực về phục dựng điện Kính Thiên và không gian điện Kính Thiên — Ảnh: TR.HUẤN

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Hồi sinh điện Kính Thiên

● **HƯƠNG BÌNH**

Phục dựng chính điện Kính Thiên đang mở ra cơ hội đặc biệt để trả lại diện mạo cho không gian trung tâm quyền lực của Hoàng thành Thăng Long. Sau hơn 15 năm nghiên cứu, từ một phế tích gần như chỉ còn nền điện và thềm rồng, các nhà khoa học đã từng bước giải mã công trình bằng khảo cổ học, sử liệu, kiến trúc, hiện vật và nghiên cứu so sánh.

Kết quả đạt được cho thấy ý tưởng phục dựng không còn chỉ là khát vọng văn hóa mà đã có nền tảng khoa học để tiếp tục hoàn thiện, tiến tới hiện thực hóa với tinh thần thận trọng, minh bạch và trách nhiệm.

(Xem tiếp trang 2)

LỄ HỘI VĂN HÓA THẾ GIỚI TẠI HÀ NỘI LẦN THỨ HAI:

Văn hóa là nhịp cầu vững chắc cho hòa bình [8]

KHU DI SẢN VĂN HÓA THẾ GIỚI MỸ SƠN:

Lượng khách tăng đến đâu để không gây áp lực lên di tích? [5]

Thể thao Việt Nam giành tấm HCV thứ hai tại ASIAD [15]

Góp ý hoàn thiện dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của 7 luật trong lĩnh vực VHTTDL

Chiều qua 29.9, tại Hội nghị đại biểu Quốc hội hoạt động chuyên trách lần thứ Nhất, Quốc hội khóa XVI, dưới sự chủ trì của Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn, các đại biểu thảo luận về dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thể dục, thể thao; Luật Du lịch; Luật Thư viện; Luật Điện ảnh; Luật Di sản văn hóa; Luật Quảng cáo và Luật Báo chí.

Điều hành phiên thảo luận, Phó Chủ tịch Thường trực Quốc hội Đỗ Văn Chiến cho biết, dự thảo Luật đã được chỉnh lý trên cơ sở ý kiến của Ủy ban Thường vụ Quốc hội. Phó Chủ tịch Thường trực Quốc hội đề nghị các đại biểu tập trung cho ý kiến về phạm vi điều chỉnh, phân cấp, phân quyền trong công nhận hạng cơ sở lưu trú du lịch, nhất là hạng 4 sao và 5 sao; cơ chế Nhà nước bảo đảm hoặc hỗ trợ kinh phí sản xuất phim phục vụ nhiệm vụ chính trị; đơn giản hóa thủ tục hành chính, nhất là trong tu bổ, phục hồi di tích và bảo vệ di sản.

Tán thành sự cần thiết sửa đổi, bổ sung các luật, đại biểu Bùi Văn Dũng (Thanh Hóa), cho rằng dự thảo luật chú trọng phân cấp, cắt giảm thủ tục hành chính và chuyển đổi số. Theo đại biểu này, phân cấp phải đi cùng với điều kiện thực hiện và trách nhiệm, bảo đảm giải quyết hồ sơ nhanh, đúng. Đối với mỗi nhiệm vụ cần xác định rõ thẩm quyền, tiêu chuẩn, dữ liệu, nhân lực, kinh phí và trách nhiệm trong quá trình xử lý; đồng thời, bộ quản lý chuyên ngành hướng dẫn, kiểm tra thống nhất. "Phân cấp thiếu nguồn lực thì chỉ chuyển khó từ nơi này sang nơi khác", đại biểu Bùi Văn Dũng nêu.

Tại phiên thảo luận, các đại biểu tập trung góp ý về những quy định liên quan đến công nhận khu du lịch cấp tỉnh; thu hồi quyết định công nhận khu du lịch; kiểm tra chất lượng cơ sở lưu trú du lịch; thời hạn công nhận hạng cơ sở lưu trú du lịch và cơ sở kinh doanh dịch vụ du lịch trong Luật Du lịch. Đối với Luật Di sản văn hóa, các đại biểu góp ý về việc phân định trách nhiệm và đầu mối chủ trì thực hiện cắm mốc giới khu vực bảo vệ di tích; việc lập dự án bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích khi chưa có quy hoạch… Các đại biểu cũng cho ý kiến về quy định phổ biến phim trên không gian mạng trong Luật Điện ảnh và cơ chế thông báo thay đổi thông tin trên giấy phép hoạt động báo chí trong Luật Báo chí.

Kết luận phiên thảo luận, Phó Chủ tịch Thường trực Quốc hội Đỗ Văn Chiến đề nghị cơ quan chủ trì soạn thảo phối hợp chặt chẽ với Ủy ban Văn hóa và Xã hội nghiên cứu kỹ lưỡng ý kiến của các đại biểu; tiếp thu những nội dung hợp lý, giải trình rõ những nội dung không tiếp thu; tiếp tục đánh giá tác động, rà soát tính thống nhất của hệ thống pháp luật và các điều kiện bảo đảm thi hành.

XUÂN TRƯỜNG

Hồi sinh...

(Tiếp theo trang 1)

Điều đáng ghi nhận trước hết là quy mô nghiên cứu toàn diện. Khảo cổ học đã xác định địa tầng khoảng 1.300 năm, làm rõ cấu trúc Đan Trì - Ngự đạo - Kính Thiên môn - hành lang - Chính điện, nhận diện nền móng, phân gian, thềm bậc cùng nhiều loại vật liệu kiến trúc. Việc khảo sát hàng chục di tích trong nước và đối chiếu với các chính điện Đông Á tạo thêm cơ sở nhận diện đặc trưng kiến trúc. Phương pháp chia công trình thành 50 thành phần để đánh giá mức độ xác thực là bước tiến quan trọng: Câu hỏi không chỉ là điện Kính Thiên từng có diện mạo ra sao, mà từng bộ phận dự kiến phục dựng đã được chứng minh đến mức nào.

Nhìn vào 50 thành phần ấy, bức tranh tổng thể có nhiều tín hiệu tích cực. Theo hồ sơ, 11 thành phần đạt mức xác thực rất cao, 20 ở mức cao, 7 trung bình, 7 thấp và 5 rất thấp. Toàn bộ 10 thành phần nền, móng đều thuộc hai mức cao nhất. Chín thành phần mái cũng có độ tin cậy nhờ hiện vật khảo cổ như ngói, bờ tích, kìm nóc, tượng thú. Với hệ khung gỗ, 12 trong 31 thành phần đã được xếp mức cao. Như vậy, nhiều cấu trúc cơ bản đã có cơ sở nhận diện, còn những nội dung cần tiếp tục nghiên cứu cũng được khoanh vùng khá rõ.

Chính sự minh bạch trong phân loại mức độ xác thực tạo niềm tin cho quá trình tiếp theo. Hồ sơ cần tiếp tục tập trung vào những thuộc tính quyết định hình thái kiến trúc như chiều cao cột, hệ vì, xà, đấu củng, độ vươn hiên, độ dốc và độ cong mái. Đây không phải lý do để trì hoãn mục tiêu phục dựng, mà là cơ sở để tập trung nguồn lực nghiên cứu đúng những vấn đề then chốt, nâng độ tin cậy của phương án trước khi triển khai.

Nghiên cứu so sánh với Lam Kinh, kiến trúc thời Lê, điện Thái Hòa ở Huế và các chính điện tại Trung Quốc, Hàn Quốc, Nhật Bản là hướng tiếp cận cần thiết khi công trình gốc không còn nguyên vẹn. Giá trị của phương pháp này nằm ở khả năng bổ trợ chứng cứ trực tiếp, nhận diện quy luật kiến trúc và kiểm chứng giả thuyết. Điều quan trọng là phân định rõ đâu là chứng cứ khảo cổ, sử liệu, kết quả so sánh và suy luận khoa học. Khi các tầng chứng cứ được công khai, giải trình đầy đủ, nghiên cứu so sánh sẽ trở thành công cụ hữu hiệu để hoàn thiện phương án.

Cách tiếp cận của UNESCO và ICOMOS cũng nên được nhìn nhận theo chiều hướng tích cực. Việc ghi nhận tiến bộ nghiên cứu và mở đường cho Việt Nam tiếp tục hoàn thiện tầm nhìn phục dựng cho thấy quá trình nghiên cứu điện Kính Thiên đã có những bước đi đáng kể. Các yêu cầu tiếp tục khảo cổ, hoàn thiện chiến lược bảo tồn, đánh giá tác động và trao đổi hồ sơ trước những can thiệp lớn chính là cơ chế giúp phương án cuối cùng đạt chuẩn mực cao hơn, đồng thời bảo vệ giá trị nổi bật toàn cầu của khu di sản.

Một vấn đề cần ưu tiên là bảo vệ di tích khảo cổ nguyên gốc bên dưới. Đề xuất sử dụng lớp đất đệm, móng bê tông và các giải pháp kỹ thuật tham khảo kinh nghiệm ở Nara cho thấy nhóm nghiên cứu đã ý thức rõ yêu cầu này. Việc kiểm chứng về tải trọng, biến dạng, độ ẩm, thoát nước, rung chấn và khả năng đảo ngược cần được thực hiện kỹ lưỡng. Nếu giải quyết tốt, đây sẽ là cơ sở quan trọng để dung hòa giữa bảo tồn dấu tích gốc và tái hiện không gian kiến trúc lịch sử.

Điện Kính Thiên là biểu tượng đặc biệt của Thăng Long - Hà Nội. Nếu được phục dựng trên nền tảng khoa học vững chắc, quy trình phù hợp chuẩn mực quốc tế, công trình có thể trở thành thành tựu nổi bật của bảo tồn di sản Việt Nam, giúp công chúng nhận diện rõ hơn không gian trung tâm Hoàng thành trong lịch sử. Thận trọng lúc này không phải là do dự, mà là cách bảo đảm cho một quyết định lớn trở nên thuyết phục, bền vững và xứng đáng với lịch sử lâu dài. ■

Nghiên cứu, bổ sung cơ sở khoa học trình UNESCO ghi nhận danh nhân Lý Công Uẩn

UBND TP Bắc Ninh vừa phối hợp với Bộ VHTTDL tổ chức Hội thảo khoa học quốc tế "Danh nhân Lý Công Uẩn - Anh hùng dân tộc, dấu ấn lịch sử văn hóa, tầm nhìn và giá trị thời đại", nhằm tiếp tục nghiên cứu, bổ sung cơ sở khoa học phục vụ quá trình xây dựng hồ sơ đề nghị UNESCO ghi nhận danh nhân Lý Công Uẩn, nhân dịp tưởng niệm 1.000 năm ngày mất của ông (1028-2028).

Phó Chủ tịch Thường trực UBND TP Bắc Ninh Mai Sơn cho biết, hội thảo là dịp làm rõ những giá trị lịch sử, văn hóa gắn với Lý Công Uẩn, đồng thời bổ sung cơ sở khoa học để giới thiệu với cộng đồng quốc tế về nhân vật và các di sản tư tưởng, văn hóa liên quan. Bắc Ninh mong muốn phối hợp với Hà Nội, Ninh Bình cùng các trung tâm nghiên cứu, trường đại học và các nhà khoa học trong nước, quốc tế hình thành không gian nghiên cứu liên vùng về Lý Công Uẩn và vương triều Lý.

Hội thảo có hơn 60 tham luận, tập trung vào các vấn đề như quê hương, nền tảng tư tưởng và tầm nhìn chiến lược của Lý Công Uẩn; tư tưởng quản trị và giá trị thời đại; bảo tồn, phát huy di sản văn hóa gắn với Lý Công Uẩn và vương triều Lý trong bối cảnh đương đại. Các đại biểu tập trung trao đổi về việc chuẩn hóa sử liệu, thuật ngữ, niên đại; phân định những nội dung đã đủ bằng chứng với các vấn đề còn cách giải thích khác nhau và những giả thuyết cần tiếp tục nghiên cứu. Đây là cơ sở xây dựng hệ luận cứ khoa học chặt chẽ cho hồ sơ.

HỒNG GẤM

Khánh thành dự án phát huy giá trị di tích Nhà lưu niệm cụ Huỳnh Thúc Kháng

Ngày 29.9, UBND TP Đà Nẵng tổ chức lễ khánh thành dự án phát huy giá trị di tích Nhà lưu niệm cụ Huỳnh Thúc Kháng tại xã Thạnh Bình, nhân kỷ niệm 150 năm Ngày sinh Quyền Chủ tịch nước Huỳnh Thúc Kháng (1.10.1876 - 1.10.2026). Với tổng mức đầu tư gần 56,6 tỉ đồng, công trình góp phần hoàn thiện không gian tưởng niệm, giáo dục truyền thống và mở rộng điểm đến văn hóa - lịch sử trên địa bàn thành phố.

Phát biểu tại buổi lễ, ông Trần Anh Tuấn, Phó Chủ tịch UBND TP Đà Nẵng nhấn mạnh, việc khánh thành dự án phát huy giá trị di tích Nhà lưu niệm cụ Huỳnh Thúc Kháng có ý nghĩa thiết thực trong bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích, gắn với các hoạt động kỷ niệm 150 năm Ngày sinh cụ Huỳnh Thúc Kháng. "Dự án phát huy giá trị di tích Nhà lưu niệm cụ Huỳnh Thúc Kháng có quy mô lớn, thi công ở địa bàn miền núi đặc thù khó khăn nhiều hơn thuận lợi. Nhưng tinh thần vượt khó, tấm lòng biết ơn tiền bối, nghĩa cử uống nước nhớ nguồn đã giúp hoàn thành công trình đảm bảo mỹ thuật, chất lượng", ông Tuấn nói.

Phó Chủ tịch UBND TP Đà Nẵng Trần Anh Tuấn cho biết, thành phố luôn ưu tiên nguồn lực phát triển hạ tầng, đặc biệt là hạ tầng văn hóa. Những công trình văn hóa, lịch sử tạo điểm nhấn, đồng thời thể hiện tinh thần đoàn kết, ý chí vượt khó và đạo lý "uống nước nhớ nguồn". Ông đồng thời nhấn mạnh, đây là công trình mang giá trị lịch sử của Đảng bộ, nhân dân thành phố, là "mạch nối quá khứ đến hiện tại" và tạo ra bước phát triển mới cho thành phố cũng như quê hương xứ Tiên.

Dự án được triển khai nhằm tôn tạo, mở rộng không gian di tích, hoàn thiện hạ tầng kỹ thuật và cảnh quan khu vực; xây dựng một không gian văn hóa, lịch sử trang trọng, xứng tầm, phục vụ giáo dục truyền thống yêu nước cho các thế hệ hôm nay và mai sau. Công trình cũng được kỳ vọng góp phần kết nối, phát triển du lịch văn hóa, lịch sử trên địa bàn thành phố. Tại khuôn viên di tích gốc, các giá trị hiện hữu được giữ nguyên. Dự án tu bổ, tôn tạo nhà thờ (nhà chính), phục dựng nhà ngang, nhà cầu; cải tạo khuôn viên, sân vườn, lối đi bộ, khu mộ thân sinh cụ Huỳnh Thúc Kháng và cổng ngõ. Kè đá bị sạt lở được tu bổ; hệ thống chiếu sáng, tưới nước và phòng chống mối mọt cũng được đầu tư.

Hạ tầng giao thông vào khu di tích được nâng cấp đồng bộ. Tuyến đường chính dài khoảng 1km có nền đường rộng 11m, mặt đường bê tông nhựa rộng 9m. Đoạn trước khu di tích dài khoảng 250m được bố trí vỉa hè rộng 3m mỗi bên, cùng hệ thống thoát nước dọc, điện chiếu sáng và cổng vào.

Tuyến ĐH5 phía Nam khu di tích dài khoảng 300m được nâng cấp với mặt đường bê tông rộng 5,5m, vỉa hè và bó vỉa rộng 2m mỗi bên, hố trồng cây và hệ thống mương thoát nước dọc.

Tại khu vực phát huy giá trị di tích, dự án xây mới 2 nhà vệ sinh, 2 nhà xe; bãi đỗ xe rộng khoảng 2.400m² và vịnh đỗ xe khoảng 780m². Các hạng mục cảnh quan gồm lối đi nội bộ khoảng 2.325m², công viên cây xanh, khu trồng cây lưu niệm, cây ăn quả, đồi chè cùng hệ thống sân vườn, thảm cỏ, tiểu cảnh…

K.CHI

KHỞI CÔNG DỰ ÁN BẢO QUẢN, TU BỔ, PHỤC HỒI ĐIỆN KÍNH THIÊN:

Từng bước khôi phục không gian trung tâm Hoàng thành Thăng Long

● THẢO NGUYÊN; ảnh: TR.HUẤN

Hôm qua 29.9, tại Khu di sản Trung tâm Hoàng thành Thăng Long - Hà Nội, TP Hà Nội tổ chức Lễ khởi công Dự án đầu tư bảo quản, tu bổ, phục hồi điện Kính Thiên. Đây là dấu mốc quan trọng trong quá trình bảo tồn, phục hồi không gian chính điện Kính Thiên.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tham dự buổi lễ. Cùng dự có các Ủy viên Bộ Chính trị: Thường trực Ban Bí thư Trần Cẩm Tú; Trưởng ban Tổ chức Trung ương Nguyễn Duy Ngọc; Trưởng ban Tuyên giáo Trung ương Trịnh Văn Quyết; Chủ tịch Ủy ban TƯMTTQ Việt Nam Bùi Thị Minh Hoài; Bí thư Thành ủy Hà Nội Trần Đức Thắng. Tham dự buổi lễ còn có Bí thư Trung ương Đảng, Phó Thủ tướng Phạm Thị Thanh Trà; các Ủy viên Trung ương Đảng: Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh; Bộ trưởng Bộ Dân tộc và Tôn giáo Nguyễn Đình Khang; Chủ tịch UBND TP Hà Nội Vũ Đại Thắng; cùng lãnh đạo các Ban, Bộ, ngành Trung ương và các vị khách quốc tế.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và các đại biểu thực hiện nghi thức khởi công dự án

Phó Thủ tướng Phạm Thị Thanh Trà; Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh và các đại biểu tham dự buổi lễ

Khôi phục những giá trị cốt lõi

Lễ khởi công là sự kiện quan trọng, mở đầu giai đoạn triển khai dự án, thể hiện quyết tâm của Đảng, Nhà nước và TP Hà Nội trong bảo tồn, phục hồi và phát huy giá trị Di sản Thế giới Khu Trung tâm Hoàng thành Thăng Long - Hà Nội; từng bước phục hồi trục Hoàng Đạo, tiếp nối "biểu tượng quyền lực tối cao" của Hoàng thành Thăng Long và quốc gia Đại Việt thế kỷ XV-XVIII. Dự án là kết quả của 15 năm nghiên cứu liên ngành về lịch sử, khảo cổ học, kiến trúc, di sản phi vật thể và đối chiếu với các trường hợp trong khu vực, cùng sự tham vấn chuyên sâu, liên tục của UNESCO và ICOMOS.

Phát biểu tại buổi lễ, Chủ tịch UBND TP Hà Nội Vũ Đại Thắng cho biết, Khu Trung tâm Hoàng thành Thăng Long - Hà Nội hội tụ những giá trị nổi bật về lịch sử, văn hóa, khảo cổ và kiến trúc, phản ánh tiến trình hơn một nghìn năm của Thăng Long - Hà Nội. Trong không gian đó, điện Kính Thiên giữ vị trí đặc biệt, là trung tâm của Cấm thành Thăng Long, nơi các hoàng đế cử hành nghi lễ thiết triều và tiến hành những hoạt động chính trị, ngoại giao quan trọng của nhà nước. Công trình là biểu tượng của quyền lực hoàng gia, đồng thời lưu giữ những dấu ấn về lịch sử quốc gia Đại Việt. Việc bảo quản, tu bổ, phục hồi điện Kính Thiên hướng tới mục tiêu rộng hơn, đó là từng bước khôi phục không gian trung tâm của Hoàng thành Thăng Long và làm sáng rõ các giá trị lịch sử, văn hóa của dân tộc.

Phục dựng chính điện Kính Thiên cùng không gian liên quan là nhiệm vụ quan trọng, mở đầu cho việc thực hiện tầm nhìn trục trung tâm Hoàng thành Thăng Long đến năm 2035, trên nền tảng tầm nhìn 100 năm của Quy hoạch tổng thể Thủ đô Hà Nội. Dự án được chuẩn bị trên cơ sở 15 năm nghiên cứu liên ngành về lịch sử, khảo cổ học, kiến trúc, di sản phi vật thể và đối chiếu với các trường hợp trong khu vực. Quá trình này có sự tham gia của các nhà khoa học trong nước, quốc tế, cùng sự tham vấn chuyên sâu của UNESCO và ICOMOS. Những kết quả nghiên cứu và ý kiến tư vấn đã góp phần xây dựng cơ sở khoa học cho phương án phục dựng, với yêu cầu bảo đảm tính xác thực, tính khả thi và sự hài hòa trong tổng thể Khu di sản. Phương án được xây dựng theo các nguyên tắc về tính xác thực trong các văn kiện quốc tế và tham chiếu bộ công cụ do ICOMOS đề xuất, nhằm góp phần bảo tồn, làm nổi bật giá trị của Di sản Thế giới Hoàng thành Thăng Long.

Gắn bảo tồn với phát huy giá trị di sản

Sau khi hình thành, không gian chính điện Kính Thiên được kỳ vọng trở thành một không gian văn hóa, lịch sử có sức lan tỏa. Tại đây, di sản có thể được diễn giải thông qua các hoạt động thực hành văn hóa phi vật thể cung đình, qua đó nâng cao trải nghiệm của công chúng, thu hút khách tham quan và phát triển du lịch văn hóa. Định hướng này tạo điều kiện để các giá trị của Hoàng thành Thăng Long tiếp tục được nhận diện, thực hành và phát huy trong đời sống đương đại, gắn công tác bảo tồn di sản với chiến lược phát triển Thủ đô.

Phát biểu tại lễ khởi công, ông Lazare Eloundou Assomo, Giám đốc Trung tâm Di sản Thế giới, cho rằng ngày 29.9 đánh dấu một bước tiến quan trọng trong một quá trình lâu dài nhưng thiết yếu, bao gồm nghiên cứu khoa học, tư liệu hóa, tham vấn và đối thoại nhằm phục dựng điện Kính Thiên và khu vực xung quanh. Ông Lazare Eloundou Assomo cũng đánh giá cao Trung tâm Bảo tồn Di sản Thăng Long - Hà Nội, đặc biệt là sự lãnh đạo của Giám đốc Trung tâm, cùng đội ngũ các nhà nghiên cứu, khảo cổ học, kiến trúc sư và các chuyên gia đã đóng góp cho quá trình này. Ông đồng thời cảm ơn các chuyên gia UNESCO và ICOMOS đã liên tục tư vấn cho đội ngũ chuyên môn Việt Nam và chia sẻ kinh nghiệm, chuyên môn.

Theo ông Lazare Eloundou Assomo, giá trị của Khu Di sản Trung tâm Hoàng thành Thăng Long không chỉ nằm ở những di tích khảo cổ và các công trình lịch sử, mà còn nằm trong nhiều lớp lịch sử, ký ức và truyền thống mà những di tích ấy lưu giữ, cũng như mối liên hệ bền chặt của khu di sản với người dân Hà Nội. Điện Kính Thiên vốn gắn bó sâu sắc với lịch sử này, là một bộ phận quan trọng của di sản thế giới. "Việc phục dựng được khởi động ngày hôm nay đánh dấu sự khởi đầu của một giai đoạn hợp tác mạnh mẽ hơn nữa giữa Việt Nam, UNESCO, ICOMOS và Ủy ban Di sản Thế giới", ông Lazare Eloundou Assomo nói.

Để triển khai dự án có yêu cầu khắt khe về tính xác thực, kỹ thuật và chất lượng mỹ thuật, Tập đoàn Sun Group được lựa chọn làm đơn vị thi công. Tập đoàn từng tham gia trùng tu, tôn tạo một số công trình gắn với lịch sử Thủ đô, trong đó có Cổng Trại Bảo an binh bên Nhà hát Hồ Gươm và Bắc Bộ phủ. Đây đều là những công trình đòi hỏi sự thận trọng khi can thiệp vào kiến trúc hiện hữu và gìn giữ các dấu tích tạo nên giá trị lịch sử của di tích. Phát biểu tại lễ khởi công, ông Trần Minh Sơn, Thành viên Hội đồng sáng lập, Phó Chủ tịch Thường trực Hội đồng quản trị Tập đoàn Sun Group, cho biết Sun Group vinh dự và tự hào khi được Đảng, Nhà nước và thành phố tin tưởng giao thực hiện Dự án Bảo quản, tu bổ, phục hồi điện Kính Thiên. Theo ông Sơn, Hoàng thành Thăng Long là nơi từng là trung tâm của Cấm thành, mỗi viên gạch, mỗi phiến đá tại đây đều chứa đựng ký ức hơn 1.300 năm lịch sử. Sun Group xác định đây là trách nhiệm lớn và công việc có ý nghĩa sâu sắc.

Đại diện Sun Group cam kết huy động nguồn lực, phối hợp với chủ đầu tư, Ban Quản lý dự án và các chuyên gia để bảo đảm tiến độ, chất lượng thi công; tuân thủ phương án được phê duyệt và các quy định về bảo tồn, bảo vệ di tích gốc trong suốt quá trình triển khai. Lễ khởi công là dấu mốc quan trọng trong công tác bảo tồn Di sản Thế giới Hoàng thành Thăng Long. Từ nền tảng nghiên cứu và quá trình triển khai dự án, thành phố có thêm điều kiện phát triển các hoạt động nghiên cứu khoa học, giáo dục di sản, tham quan và trải nghiệm văn hóa, đưa giá trị di sản Hoàng thành Thăng Long đến gần hơn với nhân dân, du khách trong nước và quốc tế. ■

Lan tỏa hình ảnh một Việt Nam yêu chuộng hòa bình

● HOÀNG HẢI

Sau một năm công tác, các cán bộ, chiến sĩ Bệnh viện dã chiến cấp 2 số 7 (BVDC2.7) thực hiện nhiệm vụ gìn giữ hòa bình Liên Hợp Quốc tại Nam Sudan đã hoàn thành sứ mệnh quốc tế cao cả, trở về nước an toàn trong vòng tay yêu thương của gia đình.

Tại TP.HCM, Bộ Quốc phòng vừa tổ chức Lễ đón và chào mừng BVDC2.7 hoàn thành nhiệm vụ gìn giữ hòa bình Liên Hợp Quốc tại Cộng hòa Nam Sudan về nước. Thượng tướng Nguyễn Trường Thắng, Thứ trưởng Bộ Quốc phòng, Tổ trưởng Tổ công tác liên ngành, Trưởng ban Chỉ đạo Bộ Quốc phòng về tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình Liên Hợp Quốc chủ trì lễ đón diễn ra tại khu vực căn cứ sân bay quân sự Sư đoàn 370, Quân chủng Phòng không - Không quân.

Sau một năm thực hiện nhiệm vụ gìn giữ hòa bình Liên Hợp Quốc tại Nam Sudan, tập thể BVDC2.7 đã trở về nước an toàn

Trở về nước sau một năm công tác xa Tổ quốc, trung tá Trần Đức Tài, Giám đốc BVDC2.7 xúc động chia sẻ, được khoác trên mình màu áo xanh hòa bình của Liên Hợp Quốc, mang theo Quốc kỳ Việt Nam và thực hiện nhiệm vụ quốc tế; tập thể BVDC2.7 luôn xác định mỗi nhiệm vụ hoàn thành không chỉ thể hiện năng lực, trách nhiệm của quân y Việt Nam đối với hoạt động gìn giữ hòa bình Liên Hợp Quốc, mà còn lan tỏa hình ảnh đất nước, con người Việt Nam và phẩm chất "Bộ đội Cụ Hồ" trong môi trường quốc tế. Theo trung tá Trần Đức Tài, dù công tác trong điều kiện khí hậu khắc nghiệt, tiềm ẩn nhiều nguy cơ về an ninh và dịch bệnh; yếu tố trực tiếp tạo nên uy tín và hình ảnh quân y Việt Nam trong môi trường đa quốc gia chính là tinh thần trách nhiệm và y đức của người thầy thuốc "Bộ đội Cụ Hồ".

Theo đó, BVDC2.7 đã duy trì an toàn các hoạt động chuyên môn; bảo đảm công tác thu dung, cấp cứu, điều trị và xử trí các tình huống y tế. Trong nhiệm kỳ, BVDC2.7 đã thu dung, điều trị an toàn cho hơn 2.200 lượt bệnh nhân; thực hiện thành công hơn 30 ca phẫu thuật cấp cứu phức tạp. Bên cạnh đó, để lan tỏa hình ảnh người quân nhân Việt Nam trách nhiệm, nhân văn, chuyên nghiệp trong thực hiện nhiệm vụ quốc tế, tập thể BVDC2.7 còn hỗ trợ cộng đồng dân cư sở tại xây dựng quan hệ đoàn kết, hợp tác với các lực lượng tại Phái bộ.

Trở về Tổ quốc, mỗi cán bộ, nhân viên BVDC2.7 càng nhận thức sâu sắc hơn giá trị của hòa bình, độc lập, tự do. Đồng thời, thấy rõ hơn trách nhiệm của mình đối với Tổ quốc, Quân đội và nhiệm vụ gìn giữ hòa bình mà Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó. Vì thế, tập thể BVDC2.7 xác định sẽ tiếp tục phát huy những kinh nghiệm đã tích lũy; không ngừng rèn luyện, giữ gìn và phát huy phẩm chất "Bộ đội Cụ Hồ", sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. Trở về đoàn tụ trong vòng tay yêu thương của gia đình, đại úy Trần Hoàng Anh, BVDC2.7 tâm sự, trong suốt một năm qua đã nhận được sự cảm thông, sẻ chia của những người thân trong gia đình. Đây chính là hậu phương vững chắc để bản thân yên tâm công tác, hoàn thành nhiệm vụ quốc tế cao cả. Theo thiếu tướng Phạm Mạnh Thắng, Cục trưởng Cục Gìn giữ hòa bình Việt Nam (Bộ Quốc phòng), nhiệm kỳ công tác một năm tại Phái bộ Gìn giữ hòa bình Liên Hợp Quốc, với tinh thần trách nhiệm và chuyên môn y tế cao, tập thể BVDC2.7 không những tạo sự tin tưởng tuyệt đối với đồng nghiệp quốc tế, mà còn để lại ấn tượng tốt đẹp về một địa chỉ khám, chữa bệnh tin cậy đối với người dân địa phương và chính quyền sở tại.

Hoàn thành nhiệm vụ quốc tế cao cả, đại úy Trần Hoàng Anh trở về đoàn tụ với gia đình

Đồng thời, thực hiện có hiệu quả các biện pháp phòng, chống các dịch bệnh; nhận được nhiều lời khen về tinh thần trách nhiệm, thái độ tận tình, chu đáo… từ bệnh nhân và đồng nghiệp quốc tế. Góp phần làm lan tỏa hình ảnh đất nước, con người Việt Nam yêu chuộng hòa bình và phẩm chất "Bộ đội Cụ Hồ" với bạn bè quốc tế. Thiếu tướng Phạm Mạnh Thắng bày tỏ tin tưởng khi trở về đơn vị cũ, mỗi cán bộ, nhân viên BVDC2.7 luôn sẵn sàng tâm thế bước vào thực hiện các nhiệm vụ mới với tinh thần "nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua". ■

Tìm kiếm các giải pháp về công nghệ, kỹ thuật để kiểm soát các nguồn gây ô nhiễm không khí

Sáng qua 29.9, Bộ NN&MT phối hợp với Bộ Y tế, Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc (UNDP) và Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) tại Việt Nam tổ chức Hội thảo "Khắc phục ô nhiễm và cải thiện chất lượng không khí tại Việt Nam: Từ chính sách đến hành động". Phát biểu tại hội thảo, Thứ trưởng Bộ NN&MT Lê Trọng Yên nhấn mạnh, cải thiện môi trường không khí không chỉ là nhiệm vụ về môi trường và sức khỏe cộng đồng mà còn gắn chặt với quá trình chuyển đổi xanh, giảm phát thải khí nhà kính và thực hiện cam kết Net Zero. Kết luận số 75-KL/TW Hội nghị lần thứ ba, BCH Trung ương Đảng khóa XIV về bảo vệ môi trường và chủ động ứng phó với biến đổi khí hậu trong thời kỳ mới đã xác định giải quyết ô nhiễm không khí là một nhiệm vụ trọng tâm, tạo định hướng quan trọng cho công tác khắc phục và cải thiện chất lượng không khí.

Thứ trưởng Lê Trọng Yên mong muốn sự phối hợp, đồng hành của các Bộ, ngành và địa phương, các tổ chức quốc tế, các chuyên gia, nhà khoa học... trong thực thi hành động khắc phục ô nhiễm không khí những năm tới sẽ góp phần thiết thực vào nỗ lực chung khu vực và toàn cầu vì một môi trường an toàn, trong lành và phát triển bền vững. Đồng thời đề nghị hội thảo tập trung tìm kiếm các giải pháp về công nghệ, kỹ thuật và nguồn lực tài chính để kiểm soát các nguồn gây ô nhiễm, kiềm chế sự gia tăng và từng bước khắc phục tình trạng ô nhiễm môi trường không khí trong các lĩnh vực giao thông, năng lượng, công nghiệp, xây dựng, nông nghiệp.

Theo bà Ramla Khalidi, Trưởng Đại diện Thường trú Chương trình phát triển Liên Hợp Quốc (UNDP) tại Việt Nam: Chất lượng không khí đang trở thành một phần trong tầm nhìn rộng hơn của Việt Nam về mô hình phát triển kinh tế mới, trong đó chuyển đổi xanh không chỉ là ưu tiên về môi trường mà còn là động lực cho năng lực cạnh tranh và phát triển bền vững. Tại hội thảo, các đại biểu cũng đã trao đổi, chia sẻ những nội dung liên quan như: Ô nhiễm không khí và sức khỏe tại Việt Nam - Thực trạng, các ưu tiên và định hướng trong thời gian tới; dữ liệu liên tỉnh, liên ngành dựa trên dữ liệu trong quản lý chất lượng môi trường không khí; kinh nghiệm và cách tiếp cận khu vực và toàn cầu trong giải quyết các ô nhiễm không khí và tác động đến sức khỏe...

P.V

KHU DI SẢN VĂN HÓA THẾ GIỚI MỸ SƠN:

Lượng khách tăng đến đâu để không gây áp lực lên di tích?

● **Bài, ảnh: KHÁNH CHI**

Trên nền di sản văn hóa thế giới và hệ sinh thái rừng còn tương đối nguyên vẹn, "Mỹ Sơn Xanh" không đơn thuần là một sản phẩm du lịch mới mà đang được định hình như cách tiếp cận tích hợp giữa bảo tồn đền tháp, gìn giữ thiên nhiên và sinh kế cộng đồng. Điểm cốt lõi là phát triển nhưng không vượt ngưỡng bảo tồn.

Nhân ngày Du lịch thế giới 27.9, Ban Quản lý di sản Văn hóa thế giới Mỹ Sơn tổ chức tọa đàm "Mỹ Sơn Xanh: Hành trình trải nghiệm Di sản và Thiên nhiên", nhằm cung cấp luận cứ cho mô hình kinh tế di sản, cơ chế chính sách và sản phẩm du lịch phù hợp.

Di sản Văn hóa thế giới Mỹ Sơn

Khai trương loạt sản phẩm du lịch trải nghiệm mới

Từ tháp cổ đến hệ sinh thái sống

Theo các kết quả khảo sát, khu bảo vệ cảnh quan di tích Mỹ Sơn có tổng diện tích hơn 1.160ha, độ che phủ rừng hiện đạt 94,6%. Hệ sinh thái nơi đây ghi nhận 238 loài thực vật có mạch và 607 loài động vật, trong đó nhiều loài quý hiếm, nguy cấp. Những dữ liệu này cho thấy giá trị Mỹ Sơn không chỉ nằm trong quần thể kiến trúc Champa mà còn ở hệ sinh thái rừng nhiệt đới có mức độ đa dạng sinh học đáng kể.

Ở quần thể đền tháp Mỹ Sơn, kiến trúc, địa hình, rừng và nguồn nước không hiện diện cạnh nhau một cách ngẫu nhiên. Hệ sinh thái rừng, suối vận hành trong quan hệ tương hỗ; rừng góp phần bảo vệ nền móng, cảnh quan và môi trường tồn tại của những đền tháp gạch cổ. Từ góc độ bảo tồn, rừng vì thế không chỉ là "vùng đệm" hay phông nền xanh, mà là một cấu phần hữu cơ của tính toàn vẹn di sản. Đây cũng là khu vực cần được làm rõ khi nói đến "Mỹ Sơn Xanh". "Xanh" không đơn giản là trồng thêm cây, mở thêm tuyến trekking hay gắn nhãn du lịch sinh thái, mà là nhận diện lại cấu trúc vốn có: Đền tháp tồn tại trong rừng; rừng góp phần bảo vệ đền tháp; tín ngưỡng và tính thiêng của thánh địa cũng từng góp phần gìn giữ cảnh quan tự nhiên.

Bởi vậy, vấn đề không phải làm thêm tour hay kéo thêm khách, mà là kết nối những lớp giá trị đã tồn tại trong cùng một chỉnh thể, từ đó tìm cách phát triển phù hợp với bản chất của một di sản văn hóa thế giới nằm trong hệ sinh thái rừng đã góp phần làm nên không gian thiêng suốt nhiều thế kỷ.

Phát triển nhưng không vượt ngưỡng bảo tồn

Năm 2023, di sản Mỹ Sơn đón 380.000 lượt khách, doanh thu 60,3 tỉ đồng; năm 2025 đạt 438.121 lượt khách, doanh thu hơn 63,7 tỉ đồng, khách quốc tế chiếm gần 91%. Sự tăng trưởng ấy đặt ra câu hỏi: Phát triển đến đâu để lượng khách tăng không đồng nghĩa với áp lực tăng lên di tích và hệ sinh thái?

Lợi thế của Mỹ Sơn nằm ở sự hội tụ giữa di sản văn hóa thế giới, hệ sinh thái rừng nhiệt đới và địa hình thung lũng khép kín gắn với vũ trụ luận Champa. Trục Mỹ Sơn - Trà Kiệu - Hội An cũng được đề xuất như hành trình nối kinh đô chính trị Champa, trung tâm tôn giáo với cảng thị giao thương. Nhưng chính giá trị sinh thái và khảo cổ lớn cũng đặt ra giới hạn chặt cho quá trình mở sản phẩm. Nền móng gạch cổ nhạy cảm với tác động cơ học, độ ẩm và hoạt động của con người; hệ sinh thái rừng có những sinh cảnh cần được bảo vệ nghiêm ngặt. Mưa lớn, nắng nóng, nguy cơ cháy rừng hay xói mòn càng khiến bài toán quản trị sức chứa trở nên cấp thiết. Vì thế, mở tuyến hay gia tăng lượng khách không thể theo logic "càng nhiều càng tốt".

Một cách tiếp cận được đặt ra là quản lý theo giới hạn thay đổi có thể chấp nhận được: Xác định mức tác động mà sinh cảnh và di tích có thể chịu đựng, từ đó thiết kế sức chứa, tuyến tiếp cận và cường độ khai thác. Sức chứa của Mỹ Sơn không nên được tính từ mục tiêu tối đa hóa lượng khách, mà từ khả năng chịu tải và phục hồi của tài nguyên. Nếu một tuyến trải nghiệm làm tổn thương cây quý hiếm, phá vỡ sinh cảnh hay tạo thêm áp lực lên vùng lõi di tích, sản phẩm đó sẽ làm suy giảm chính nguồn tài nguyên mà nó dựa vào để tồn tại. "Mỹ Sơn Xanh" chỉ có ý nghĩa khi chữ "xanh" trở thành nguyên tắc quản trị, không phải lớp nhận diện thương hiệu.

Từ góc độ kinh tế di sản, TS Hoàng Văn Long, Viện Nghiên cứu Phát triển Kinh tế - Xã hội TP Đà Nẵng đề xuất chuyển từ mô hình tham quan sang mô hình kinh tế di sản xanh, trong đó bảo tồn, trải nghiệm, sinh kế cộng đồng và nguồn thu hình thành chuỗi giá trị có khả năng tái tạo; đồng thời quản trị tích hợp di sản, sinh thái, tái đầu tư cho bảo tồn và kiểm soát sức chứa.

Để di sản thực sự "sống"

Ông Nguyễn Công Khiết, Giám đốc BQL Mỹ Sơn cho biết, đơn vị xác lập năm trụ cột cho định hướng "Mỹ Sơn Xanh". Trụ cột đầu tiên là bảo tồn, phục hồi hệ sinh thái rừng với kế hoạch trồng lại 35,43ha rừng sau khai thác, trồng phân tán 8.000 cây bản địa và nâng độ che phủ lên trên 96% vào năm 2030.

Trụ cột thứ hai là phát triển sản phẩm sinh thái đặc thù như trekking Khe Thẻ - Nà Thắng, Vườn thực vật Mỹ Sơn, vườn ươm bảo tồn nguồn gen, dược liệu dưới tán rừng, chòi vọng cảnh, trạm cứu hộ động vật hoang dã và Trung tâm Diễn giải Thiên nhiên. Trụ cột còn lại tập trung vào xây dựng Trung tâm Diễn giải Thiên nhiên và Đa dạng sinh học; hình thành mạng lưới liên kết Mỹ Sơn với Hội An, Đà Nẵng, Trà Kiệu và các điểm bảo tồn lân cận; hoàn thiện cơ chế quản lý tích hợp di sản - sinh thái và đa dạng hóa nguồn lực đầu tư. Từ đó, hai sản phẩm chủ lực được đề xuất gồm tour "Dấu chân Champa dưới tán rừng", thời lượng 4-5 giờ, tối đa 30 khách/nhóm và tour "Chinh phục rừng thiêng Mỹ Sơn", thời lượng 5-6 giờ, tối đa 15 khách/nhóm. Cả hai đặt trong nguyên tắc giảm thiểu tác động, gắn trải nghiệm thiên nhiên với câu chuyện văn hóa Chăm và tính thiêng của cảnh quan Mỹ Sơn. Đi cùng là ba nhóm sản phẩm phụ trợ: Vườn thực vật - dược liệu, trình diễn nghề truyền thống và không gian văn hóa dân gian Chăm.

Các sản phẩm không được thiết kế như hoạt động giải trí rời rạc. Tuyến tuần tra rừng có thể thành cung trekking ít can thiệp; thác nước thành "lớp học ngoài trời"; gạch, gốm, dệt, điêu khắc Chăm thành các trạm thực hành. Hành trình có thể kết nối theo ba tầng Núi - Rừng - Nước, đưa trải nghiệm thiên nhiên trở lại trong thế giới quan kiến tạo không gian thiêng Mỹ Sơn. Nhưng một hệ sinh thái sống của Mỹ Sơn không thể chỉ gồm tháp và rừng. Thành tố thứ ba là con người. Cộng đồng đương đại cần tham gia như những đối tác đồng kiến tạo nội dung, từ nghệ nhân gốm, dệt, điêu khắc đến những người am hiểu nghi lễ, tri thức và thực hành truyền thống, tránh tình trạng câu chuyện văn hóa Chăm được kể hoàn toàn từ bên ngoài.

Một số đề xuất tại tọa đàm cho rằng Mỹ Sơn cần được tiếp cận như một "di sản sống": Tăng chiều sâu diễn giải, tạo không gian cho hành hương Chăm, nhà Chăm truyền thống và đưa cộng đồng Chăm vào vị trí chủ thể kiến tạo nội dung. Tuy nhiên, "di sản sống" không đồng nghĩa với lấp đầy không gian bằng hoạt động, âm thanh và dịch vụ. Với một thánh địa, khoảng lặng, tính thiêng, nghi lễ và quyền tiếp tục thực hành văn hóa của cộng đồng cũng là những thành tố tạo nên sức sống của di sản.

Vì thế, hướng đi của Mỹ Sơn cuối cùng phải giải đồng thời ba bài toán: Để du khách hiểu sâu hơn mà không gây thêm sức ép lên di tích; để thiên nhiên tạo thêm giá trị kinh tế mà không bị tiêu hao; và để cộng đồng tham gia, hưởng lợi nhưng không bị biến thành một phần trình diễn đơn thuần. Nếu ba yêu cầu ấy được đặt trong cùng một hệ quản trị, "Mỹ Sơn Xanh" mới có thể kéo hành trình của du khách từ vài giờ thành một trải nghiệm sâu hơn, đồng thời giữ được nền tảng văn hóa - sinh thái đã làm nên giá trị Mỹ Sơn.■

Để mùa nước nổi thành sản phẩm hấp dẫn

Bài, ảnh: HUỲNH LỢI

Nếu như trước đây nhiều nông dân ở Đồng Tháp chăm bẵm làm lúa ba vụ mỗi năm, thì nay bà con chỉ sản xuất hai vụ. Đến khi mùa nước nổi kéo về (từ tháng 8 - 11) thì xả đê bao cho nước vào ruộng để lấy phù sa, đồng thời khai thác nguồn lợi thủy sản và hình thành mô hình du lịch xanh.

Hàng chục ngàn người dân và du khách trải nghiệm "Sắc nước vùng biên" ở Hồng Ngự (Đồng Tháp)

Khai thác lợi thế vùng biên

Nhà cách xa khu tắm đồng hàng chục cây số, nhưng vài ngày là ông Trần Văn Giàu (63 tuổi, ngụ xã Tân Hồng, tỉnh Đồng Tháp) chạy xe máy chở cháu nội ra chơi. Ông Giàu cho biết không khí tắm đồng ở Hồng Ngự nhộn nhịp, những đứa trẻ vừa tắm, vừa tham gia các trò chơi dân gian nên chúng rất thích.

Cũng tò mò về chuyện tắm đồng đang "hót" trên mạng xã hội nên chị Trần Thị Liên (xã Đông Thuận, TP Cần Thơ) cùng nhóm bạn lặn lội cả trăm cây số lên vùng biên giới Hồng Ngự. "Nhìn cánh đồng nước mênh mông có rất đông người lớn thỏa thích vui đùa, các bạn trẻ hào hứng nhào lộn, còn những em nhỏ thì mặc áo phao để tập bơi. Ai cũng vui chơi, xen lẫn tiếng cười vang trên cánh đồng rất náo nhiệt. Đây thật sự là nét riêng đặc trưng của miền Tây sông nước", chị Liên bộc bạch.

Theo bà Nguyễn Thị Kim Yến, Phó Chủ tịch UBND phường Hồng Ngự, địa phương là vùng biên giới tiếp giáp với Campuchia nên hằng năm cứ đến tháng 8, tháng 9 nước lũ từ thượng nguồn sông Mê Kông đổ về gây ngập nhiều nơi. Để phục vụ nhu cầu tắm đồng trong mùa nước nổi của người dân và du khách, các ngành chức năng đã khảo sát nhiều cánh đồng để chọn ra địa điểm thuận lợi về giao thông, môi trường nước sạch sẽ, độ sâu hợp lý, phân công lực lượng trực để hướng dẫn, đảm bảo an toàn cho bà con vui chơi.

Tại phường Thường Lạc (Đồng Tháp) cứ chiều xuống, nhất là những ngày cuối tuần cũng tấp nập người dân và du khách chen nhau đi tắm đồng. Dọc theo tuyến đê dài khoảng 2-3km là đồng nước mênh mông, người lớn và trẻ nhỏ tha hồ tắm. Nhiều thanh niên còn tụ tập ca hát, nhảy múa tạo nên không khí sôi động.

Cùng với tắm đồng, các địa phương khu vực biên giới còn tận dụng mùa nước nổi để khai thác du lịch. Ở ấp Giồng Bàng (xã Thường Phước, tỉnh Đồng Tháp) chính quyền và người dân quy hoạch hơn 150ha đất nuôi trữ cá đồng, vừa bảo vệ nguồn lợi thủy sản, vừa khai thác du lịch mùa nước nổi. Bí thư chi bộ ấp Giồng Bàng Thiều Công Dân cho biết, địa phương tổ chức đưa du khách tham quan khu nuôi trữ cá, đi thuyền ra đồng thả lưới, đặt lờ lọp bắt cá tôm, hái bông điên điển, bông súng, đặc biệt là trải nghiệm săn chuột đồng ban đêm ở vùng biên giới rất thú vị.

"Cách làm gần gũi với thiên nhiên, với tài nguyên bản địa mùa nước nổi đã chạm vào sự yêu thích của khách du khách phương xa", ông Thiều Công Dân bộc bạch.

Liên kết để thu hút khách

Bà Nguyễn Thị Kim Yến cho hay, từ những manh nha ban đầu về mô hình tắm đồng, địa phương quyết định tổ chức chuỗi hoạt động mùa nước nổi "Hồng Ngự - Sắc nước vùng biên" nhằm quảng bá hình ảnh, thu hút khách thập phương. Các hoạt động như: Phiên chợ nổi vùng biên, đờn ca tài tử, hội thi đua xuồng, thi duyên quê mùa nước nổi, trải nghiệm bắt vịt - mò trứng... đã thu hút du khách. Nếu như lễ hội tổ chức lần đầu vào năm 2025 có khoảng 2.000 người tham gia, thì ở lần 2 vào giữa tháng 9.2026 thu hút hơn 10.000 người dân và du khách đến vui chơi.

"Mong muốn của Hồng Ngự là đưa mùa nước nổi đến gần hơn với người dân và du khách. Để khi đến với vùng biên giới này thì du khách không chỉ nhìn ngắm, mà còn được chạm vào, được thưởng thức, trải nghiệm và cảm nhận những giá trị đặc sắc... Đây cũng là mục tiêu để Hồng Ngự từng bước xây dựng sản phẩm văn hóa - du lịch mang dấu ấn riêng", bà Yến chia sẻ.

Bà Lê Đình Minh Thy, Giám đốc Vietravel khu vực Tây Nam Bộ nhìn nhận, tiềm năng du lịch mùa nước nổi rất lớn và một số địa phương vùng biên giới của Đồng Tháp hình thành mô hình tắm đồng, đưa khách tham quan khu nuôi trữ cá, hay lễ hội sắc nước vùng biên… đã thu hút đông du khách là rất đáng mừng.

Tuy nhiên, bên cạnh kết quả ban đầu thì cần thấy rằng các hoạt động còn mang tính địa phương, nhỏ lẻ chưa thật sự gắn kết để hình thành chuỗi hoạt động quy mô. Do đó, chưa thể kéo được khách đoàn ở xa, hay khách quốc tế về trải nghiệm, vì vậy giá trị mang lại từ hoạt động du lịch chưa như mong muốn.

Cũng theo bà Minh Thy, hiện nay một số nơi ở Đồng Tháp như Hồng Ngự, Thường Phước, Tháp Mười, Phong Mỹ, Tân Thạnh… đã hình thành các sản phẩm du lịch mùa nước nổi. Song đa phần thu hút khách địa phương và khu vực lân cận, bởi hoạt động còn mang tính riêng lẻ. Trong khi khách đoàn về Đồng Tháp họ thường chọn Vườn quốc gia Tràm Chim - nơi sở hữu cảnh sắc thiên nhiên tuyệt đẹp vào mùa nước nổi, hoặc thăm nhà cổ Huỳnh Thủy Lê, hay khu di tích Xẻo Quýt. Tuy nhiên, thời gian cũng ngắn nên khách chi tiêu không nhiều.

Để khai thác hết lợi thế du lịch mùa nước nổi thì nhất định phải liên kết. Theo đó, từng địa phương nên chọn một mô hình thế mạnh để đầu tư sản phẩm hoàn chỉnh, tránh trùng lắp. Phải định dạng được lễ hội hằng năm. Điển hình như "sắc nước vùng biên" ở Hồng Ngự cần duy trì và nâng tầm qui mô tổ chức mỗi khi đến mùa nước nổi nhằm tạo thói quen cho du khách.

TS Trần Hữu Hiệp, Phó Chủ tịch Hiệp hội Du lịch ĐBSCL cho rằng, hằng năm từ tháng 8 - 11 là miền Tây vào mùa nước nổi. Như vậy, các lễ hội tổ chức giai đoạn này cần được ấn định trước và duy trì liên tục để các đơn vị lữ hành xây dựng tour tuyến chào mời khách. Tránh việc làm theo ngẫu hứng, năm nay làm - sang năm nghỉ.

Vấn đề quan trọng là phải liên kết giữa các điểm đến, nhằm xây dựng nhiều dòng sản phẩm khác nhau, từ đó chọn các phân khúc du khách phù hợp. Từ những trải nghiệm mùa nước nổi đến tìm hiểu văn hóa địa phương, sinh hoạt, đời sống người dân, ẩm thực… cần có chương trình riêng dành cho khách nội địa và khách quốc tế.■

Nâng cao tiện ích cho du khách khi tới Sa Pa

Cùng với nâng chất lượng sản phẩm, dịch vụ, phường Sa Pa, tỉnh Lào Cai đang từng bước bổ sung các tiện ích số tại những khu vực đông người dân, du khách. Kiosk số, wifi công cộng được đưa vào hoạt động đã mở thêm kênh cung cấp thông tin, kết nối, góp phần nâng trải nghiệm tại điểm đến.

Hiện phường Sa Pa đã lắp đặt 3 kiosk với 4 thiết bị tra cứu thông tin thông minh và 3 điểm wifi công cộng. Hệ thống mạng có khả năng phục vụ khoảng 2.000 kết nối đồng thời. Tại kiosk, người dùng có thể thao tác trực tiếp trên màn hình cảm ứng để tìm kiếm thông tin về địa phương, điểm đến, bản đồ và các dịch vụ cần thiết. Trong khi đó, wifi công cộng hỗ trợ người dân, du khách kết nối internet trên điện thoại, máy tính bảng và các thiết bị cá nhân trong quá trình tham quan.

Để phát huy hiệu quả các tiện ích, kiosk và điểm wifi được ưu tiên bố trí tại khu vực đông người dân, du khách, thuận tiện tiếp cận, đồng thời bảo đảm hạ tầng kỹ thuật, an toàn giao thông và phù hợp cảnh quan đô thị. Cùng với việc đưa thiết bị vào sử dụng, phường Sa Pa chú trọng công tác quản lý, vận hành nhằm bảo đảm hệ thống hoạt động ổn định. Theo đó, nội dung trên kiosk được rà soát, cập nhật; thiết bị, đường truyền được kiểm tra, bảo trì; những vấn đề phát sinh được phối hợp xử lý… Đây là yêu cầu quan trọng để các tiện ích sau đầu tư duy trì hiệu quả, tránh tình trạng thiết bị được lắp đặt nhưng ít được khai thác.

Trong năm 2026, phường Sa Pa phấn đấu triển khai 5 điểm kiosk số tích hợp wifi miễn phí tại các không gian công cộng trọng điểm; giai đoạn tiếp theo mở rộng đến khu dân cư và những địa điểm có nhu cầu sử dụng cao, hướng tới 27 kiosk số, điểm tra cứu thông tin trên địa bàn vào năm 2030.

MINH LÝ

ĐỊNH HƯỚNG GIỚI TRẺ SỐNG CÓ VĂN HÓA VÀ TRÁCH NHIỆM:

Những bài học từ đấu trường khu vực

● **SA VÂN** *(từ Nagoya, Nhật Bản)*

Tại ASIAD 20, phía sau những cuộc tranh tài, những tấm huy chương hay cả những lần chưa thể chạm tới chiến thắng là nhiều câu chuyện đẹp về ý chí, lòng yêu nước, trách nhiệm với màu cờ sắc áo. Những câu chuyện ấy vượt khỏi khuôn khổ của thể thao, trở thành những bài học để người trẻ soi vào, biết sống trách nhiệm hơn với bản thân, gia đình và Tổ quốc.

Khi nghĩ đến Tổ quốc, nỗi đau dường như nhỏ lại

Một trong những câu chuyện xúc động tại ASIAD 20 là hành trình của võ sĩ Đinh Văn Tâm. Sau khi giành chiến thắng ở bán kết để có quyền tranh HCV, Tâm bước xuống sàn đấu với chấn thương ở cả hai đầu gối, một bên bị tràn dịch, bên còn lại tổn thương dây chằng. Với một VĐV, chấn thương như vậy có thể buộc họ phải dừng lại. Nhưng Tâm vẫn tha thiết đề nghị ban huấn luyện cho mình được tiếp tục thi đấu trận chung kết.

TS.BS Nguyễn Mạnh Thắng, Chủ tịch Hội Y học Thể thao Việt Nam, một trong những bác sĩ đồng hành cùng Đoàn Thể thao Việt Nam tại ASIAD 20 nhớ lại, sau khi Tâm chấn thương, Phó trưởng đoàn Hoàng Quốc Vinh đã đến thăm VĐV và yêu cầu đội ngũ y tế kiểm tra tình trạng của anh. Theo bác sĩ Thắng, với những chấn thương ở sụn chêm, hai đầu gối bị tràn dịch và tổn thương dây chằng, VĐV phải chịu những cơn đau rất lớn và thông thường khó có thể tiếp tục thi đấu. "Vì thế tôi mới hỏi cháu Tâm: Cháu đau thế có thi đấu được không? Ngay lập tức, câu trả lời của cháu khiến anh Vinh và tôi đều xúc động: Cháu cứ nghĩ đến việc được tranh huy chương vàng về cho Tổ quốc là hết đau rồi ạ", bác sĩ Thắng kể.

Với quyết tâm ấy, Tâm nhận được sự hỗ trợ tích cực của đội ngũ y tế để có thể bước lên sàn đấu trận chung kết. Anh đã không thể giành HCV như mong muốn, nhưng tấm HCB mang về cho Đoàn Thể thao Việt Nam còn chứa đựng một câu chuyện khác phía sau thành tích: Câu chuyện của một VĐV biết mình đang đau nhưng vẫn muốn nỗ lực đến cùng vì màu cờ sắc áo.

"Dù không giành được HCV, nhưng tôi nghĩ tấm HCB và ý chí vượt lên chính mình, không bỏ cuộc, thi đấu hết mình vì màu cờ sắc áo của Tâm đáng để mỗi chúng ta nhìn vào, suy ngẫm và học tập", bác sĩ Nguyễn Mạnh Thắng chia sẻ.

Với những người trẻ, câu chuyện của Đinh Văn Tâm cũng gợi nhắc về cách sống có mục tiêu, biết kiên trì và có trách nhiệm với những gì mình lựa chọn. Không phải ai cũng cần làm những điều lớn lao, nhưng mỗi người đều có thể bắt đầu bằng việc không dễ dàng từ bỏ trước khó khăn, nỗ lực hoàn thành tốt công việc của mình và biết đặt trách nhiệm với cộng đồng bên cạnh lợi ích cá nhân.

Phó trưởng Đoàn Hoàng Quốc Vinh thưởng nóng cho Đinh Văn Tâm sau khi đoạt HCB

Gieo tình yêu đất nước từ những điều bình dị

Trên hành trình tác nghiệp tại ASIAD 20, chúng tôi còn bắt gặp một hình ảnh khác đó là nhiều gia đình người Việt đang sinh sống tại Nhật Bản đưa những đứa trẻ tới sân cổ vũ U23 Việt Nam và các đội tuyển của Đoàn Thể thao Việt Nam.

Với họ, một trận đấu không chỉ là dịp cổ vũ thể thao. Đó còn là cách để những đứa trẻ sinh ra hoặc lớn lên xa quê hương được nhìn thấy lá cờ đỏ sao vàng, được hòa vào tiếng hô "Việt Nam" trên khán đài và từng bước cảm nhận sự gắn bó với quê hương của cha mẹ mình.

Trên khán đài, gia đình chị Nguyễn Thị Hồng cùng người chồng Nhật Bản, hiện là giảng viên đại học và cậu con trai 6 tuổi Minh Khôi. Cả ba cùng mặc trang phục mang sắc đỏ Việt Nam để cổ vũ U23 Việt Nam. Không chỉ bóng đá, kể từ khi Đoàn Thể thao Việt Nam sang Nhật Bản dự ASIAD 20, gia đình chị Hồng đã tranh thủ tới nhiều địa điểm cổ vũ các VĐV Việt Nam thi đấu.

"Con trai Minh Khôi của tôi rất yêu Việt Nam và tôi muốn dạy con, vun đắp tình yêu quê hương, đất nước cho con từ chính những lần đi cổ vũ như thế này. Dù ở xa nhưng chúng tôi luôn hướng về Tổ quốc", chị Hồng chia sẻ. Có lẽ tình yêu đất nước của một đứa trẻ cũng có thể được hình thành từ những điều giản dị như thế. Không nhất thiết phải bắt đầu bằng những bài học lớn, mà có thể từ một chiếc áo đỏ, một lá cờ Việt Nam, một lần theo bố mẹ tới sân vận động hay khoảnh khắc nhìn thấy VĐV Việt Nam không từ bỏ dù đang ở thế bất lợi.

Hai cổ động viên Hà Tiến Mạnh và Phan Văn Đông đã sinh sống nhiều năm tại Nhật Bản. Dù xa quê, cả hai cho biết vẫn thường xuyên dõi theo các đội tuyển Việt Nam và luôn mang trong mình niềm tự hào, tự tôn dân tộc. "Việt Nam luôn ở trong tim tôi", anh Hà Tiến Mạnh xúc động chia sẻ.

ASIAD 20 cũng là lần đầu tiên hai anh có cơ hội trực tiếp đến sân cổ vũ đội tuyển Việt Nam. Nhưng điều khiến anh Mạnh ấn tượng không chỉ là được tận mắt xem các cầu thủ thi đấu. "Nhìn các cầu thủ thi đấu, tôi cảm nhận rất rõ tinh thần quyết tâm và không bỏ cuộc. Điều đó cũng nhắc mình trong cuộc sống phải luôn cố gắng, sẵn sàng nỗ lực bằng 200% sức lực, cống hiến hết mình vì màu cờ sắc áo", anh Mạnh nói.

Từ Đinh Văn Tâm nén đau để bước vào trận chung kết, những VĐV nỗ lực đến thời khắc cuối cùng vì màu cờ sắc áo, đến những người Việt xa quê đưa con tới khán đài để vun đắp tình yêu với nguồn cội, ASIAD 20 đang kể những câu chuyện vượt ra ngoài giới hạn của thắng và thua.

Trong một đời sống mà người trẻ có quá nhiều lựa chọn để dành thời gian và sự chú ý, đặc biệt khi mạng xã hội có thể cuốn mỗi người vào những cuộc tranh luận hay những câu chuyện chóng đến rồi chóng đi, những hình ảnh từ ASIAD cũng gợi ra một câu hỏi đáng suy ngẫm: Mình sẽ sử dụng thời gian, năng lượng và khả năng của mình cho điều gì?

Trưởng thành không nhất thiết bắt đầu bằng những việc lớn lao. Đó có thể là học tập nghiêm túc hơn, làm tốt công việc của mình, biết chăm sóc gia đình, giúp đỡ người khác, không bỏ cuộc trước khó khăn; hay đơn giản là biết dành thời gian cho những điều có giá trị thay vì để những ngày tháng trôi qua trong những câu chuyện vô bổ. ■

Chị Hồng mong muốn vun đắp tình yêu đất nước cho con từ những trận đấu của Đoàn Thể thao Việt Nam tại ASIAD 20

Mộc Châu là điểm đến thiên nhiên hàng đầu châu Á

Tại Lễ trao giải thưởng Du lịch Thế giới (World Travel Awards - WTA) khu vực châu Á, châu Đại Dương và Ấn Độ Dương năm 2026 tại Maldives, hai điểm đến nổi tiếng của Sơn La là Khu du lịch quốc gia Mộc Châu và Tà Xùa đã được vinh danh ở các hạng mục giải thưởng danh giá. Theo đó, Tà Xùa được ghi nhận ở hạng mục "Điểm đến du lịch mới nổi hàng đầu châu Á 2026" và Khu du lịch quốc gia Mộc Châu được vinh danh "Điểm đến thiên nhiên hàng đầu khu vực châu Á 2026".

Đây là lần đầu tiên Tà Xùa góp mặt tại hạng mục này. Còn đối với Khu du lịch quốc gia Mộc Châu, đây là năm thứ 5 liên tiếp (từ năm 2022-2026), điểm đến được vinh danh ở hạng mục danh giá này. Đây là một minh chứng cho sức hút mạnh mẽ và giá trị nổi bật của vùng đất cao nguyên xanh.

Đây là sự ghi nhận đối với những nỗ lực của tỉnh Sơn La nói chung cũng như xã Tà Xùa và Khu du lịch quốc gia Mộc Châu nói riêng trong công tác bảo tồn, phát huy giá trị tài nguyên du lịch, gìn giữ bản sắc và thu hút đầu tư. Đồng thời, đây cũng là cơ hội quan trọng để quảng bá hình ảnh Sơn La, góp phần nâng cao vị thế du lịch, tạo động lực tăng trưởng bền vững, mang lại sinh kế lâu dài cho người dân.

Giải thưởng World Travel Awards là sự kiện thường niên uy tín hàng đầu thế giới, được ví như "Giải Oscar của ngành Du lịch", nhằm vinh danh những điểm đến và nhà cung cấp dịch vụ có đóng góp xuất sắc trong lĩnh vực du lịch - nghỉ dưỡng toàn cầu.

L.HƯƠNG

LỄ HỘI VĂN HÓA THẾ GIỚI TẠI HÀ NỘI LẦN THỨ HAI:

Văn hóa là nhịp cầu vững chắc cho hòa bình

● ĐÌNH TOÁN; ảnh: TR.HUẤN

Ngày mai 1.10, Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội lần thứ hai sẽ chính thức diễn ra tại Hoàng thành Thăng Long - Hà Nội, mở ra không gian giao lưu văn hóa đa sắc màu giữa Việt Nam và bạn bè quốc tế.

Sân khấu hoành tráng của Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội lần thứ hai

Với chủ đề "Hội tụ di sản - Kiến tạo tương lai", Lễ hội quy tụ nhiều chương trình nghệ thuật, điện ảnh, ẩm thực và hoạt động trải nghiệm…, tạo nên một điểm hẹn văn hóa quốc tế giữa lòng Thủ đô, nơi các giá trị di sản được kết nối với sáng tạo đương đại và những câu chuyện văn hóa mới.

Hội tụ sắc màu, kết nối năm châu

So với lần thứ nhất, lễ hội năm nay được mở rộng cả về quy mô và nội dung, với sự tham gia của 50 quốc gia, tổ chức quốc tế và doanh nghiệp. Theo đó, lễ Khai mạc sẽ mở ra một hành trình nghệ thuật tôn vinh văn hóa Việt Nam từ chiều sâu cội nguồn di sản đến không gian giao lưu toàn cầu. Chương trình là sự hòa quyện giữa di sản truyền thống và ngôn ngữ nghệ thuật thời đại với ba phần. Trong đó, *Việt Nam đa sắc* tái hiện trọn vẹn bản sắc 54 dân tộc qua hoạt cảnh *Lời ru của mẹ*, liên khúc dân ca ba miền, Nhã nhạc Cung đình Huế, *Bài ca đất phương Nam* và giai điệu Quan họ Bắc Ninh.

Năm châu hội tụ mang đến không gian giao thoa sắc màu đến từ các đoàn nghệ thuật quốc tế của Trung Quốc, Nga, Peru, Bangladesh, Indonesia, Pakistan, Israel, Azerbaijan, Lào, Ukraine, Hàn Quốc..., khẳng định tinh thần tôn trọng sự đa dạng văn hóa nhân loại. Cuối cùng, phần *Phát triển và rực rỡ tương lai* với sức sống của gen Z được thắp sáng khi chất liệu dân gian hòa nhịp cùng rap, hip-hop và EDM qua các màn trình diễn của Hòa Minzy, Đức Phúc, Trúc Nhân, Hà Myo, Hoàng Bách… Lễ bế mạc lúc 20h ngày 4.10 tiếp tục được mong chờ khi có sự tham gia của NSND Diệu Hương, NSND Quế Trần, NSƯT Võ Minh Lâm, Hương Tràm, Anh Tú, ca nương Kiều Anh, UPRIZE, Nhà hát Múa rối Việt Nam… Đặc biệt, màn kết bùng nổ với ca khúc *Hand in hand,* cất lên với sự tham gia của toàn bộ nghệ sĩ Việt Nam và quốc tế sẽ tạo nên hình ảnh đẹp đẽ của sự gắn kết dưới bầu trời Hà Nội, khẳng định văn hóa chính là nhịp cầu bền vững nhất cho hòa bình và hữu nghị.

Bên cạnh lễ khai mạc và bế mạc, hoạt động trung tâm của chuỗi sự kiện là *Làng Văn hóa thế giới*. Cùng với đó, trong khuôn khổ Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội lần thứ hai sẽ diễn ra các hoạt động đặc sắc như Lễ hội âm nhạc *Hòa nhạc năm châu*; diễu hành đường phố *Sắc màu năm châu* tại Phố đi bộ Hồ Gươm và hoạt động tham quan và trải nghiệm tại Làng Văn hóa - Du lịch các dân tộc Việt Nam…

Trong lần đầu tiên tổ chức, lễ hội thu hút hơn 1 triệu lượt du khách đã cho thấy sự quan tâm lớn của công chúng đối với một sự kiện văn hóa mang tính quốc tế tại Hà Nội. Từ dấu mốc này, Ban Tổ chức mong muốn Lễ hội lần thứ hai sẽ tiếp tục tạo được sự cộng hưởng trong xã hội, để văn hóa thực sự trở thành cầu nối giữa các cộng đồng. Quan trọng hơn, sức hút của Lễ hội được kỳ vọng sẽ tạo ra những dư âm tích cực sau sự kiện, thúc đẩy các hoạt động giao lưu, hợp tác và chia sẻ giá trị văn hóa giữa Việt Nam với các quốc gia tham dự.

Háo hức chờ đến ngày diễn ra Lễ hội, anh Đỗ Mạnh Quỳnh (phường Tương Mai, Hà Nội) mong muốn Lễ hội sẽ mang đến những trải nghiệm văn hóa đa dạng, giúp người dân và du khách có cơ hội trực tiếp khám phá phong tục, văn hóa và đời sống của nhiều quốc gia ngay tại Hà Nội. "Tôi đặc biệt mong chờ những hoạt động dành cho giới trẻ, qua đó tạo thêm cơ hội để thế hệ trẻ tiếp cận văn hóa thế giới một cách sinh động, gần gũi. Đồng thời, hiểu hơn về sự đa dạng và những điểm gặp gỡ giữa các nền văn hóa", anh Quỳnh chia sẻ.

Lễ hội là dịp để giá trị văn hóa của các quốc gia được nhận diện trong một không gian chung

Công nghệ kết nối di sản với thế hệ trẻ

Có thể khẳng định, Lễ hội Văn hóa Thế giới tại Hà Nội lần thứ hai là dịp để Việt Nam thể hiện vai trò chủ động, tích cực trong hợp tác văn hóa quốc tế; đồng thời đưa Hà Nội trở thành nơi gặp gỡ của những sắc màu văn hóa thế giới. Theo Cục trưởng Cục Hợp tác quốc tế (Bộ VHTTDL) Nguyễn Phương Hòa, Phó Trưởng ban Thường trực Ban Tổ chức Lễ hội, Lễ hội năm nay diễn ra vào đúng dịp kỷ niệm 50 năm Việt Nam gia nhập UNESCO (1976-2026). Hành trình đồng hành cùng UNESCO cho thấy tinh thần về một Việt Nam ngày càng chủ động và tích cực trong hợp tác quốc tế về văn hóa.

Tại lễ hội lần này, mỗi quốc gia sẽ mang theo những bản sắc, giá trị và phương thức biểu đạt riêng. Tuy nhiên khi hiện diện trong không gian chung, công chúng có thể nhận ra những điểm tương đồng trong đa dạng. Đây chính là tinh thần mà Lễ hội đang hướng tới. Đặc biệt, bà Nguyễn Phương Hòa cho biết thêm, lễ hội là hoạt động khởi động cho sáng kiến "Thập kỷ quốc tế về văn hóa vì phát triển bền vững" giai đoạn 2027 - 2036 do Việt Nam đề xuất, vừa được Đại hội đồng Liên Hợp Quốc thông qua. Điều này mở ra ý nghĩa quan trọng hơn cho Lễ hội khi văn hóa không chỉ cần được bảo tồn, gìn giữ, quảng bá mà còn đóng vai trò quan trọng trong thúc đẩy đối thoại, hiểu biết lẫn nhau, đóng góp vào sự phát triển bền vững. Bên cạnh đó, Lễ hội sẽ mở ra những cơ hội kết nối, hợp tác và hình thành các sáng kiến mới trong thời gian tới, nhất là giữa nghệ sĩ, nhà sáng tạo và các đối tác văn hóa.

Nhằm thể hiện năng lực tạo dựng sân chơi văn hóa có quy mô quốc tế, Lễ hội năm nay được tổ chức trên nhiều không gian hơn, từ Hoàng thành Thăng Long đến khu vực phố đi bộ Hồ Gươm với các hoạt động diễu hành, trình diễn trang phục truyền thống các nước, cùng các chương trình giao lưu văn hóa tại Làng Văn hóa - Du lịch các dân tộc Việt Nam. Mỗi không gian mang một sắc thái văn hóa riêng, cùng góp phần tạo nên bức tranh đa dạng của văn hóa thế giới khi được kết nối trong một Lễ hội chung. Cũng theo Cục trưởng Nguyễn Phương Hòa, một trong những điểm sẽ gây ấn tượng với công chúng tại Lễ hội là việc ứng dụng công nghệ vào kết nối di sản, công nghiệp sáng tạo. Đây là cách để văn hóa, di sản tiếp cận hơn với công chúng trẻ, đồng thời cho thấy những giá trị truyền thống có thể trở thành nguồn cảm hứng cho sáng tạo đương đại.

"Công chúng ngày nay, đặc biệt là các bạn trẻ có cách tiếp nhận khác so với trước. Họ mong muốn được tương tác nhiều hơn với trò chơi điện tử, công nghệ và các nền tảng sáng tạo hiện đại khác. Việc chất liệu lịch sử, văn hóa truyền thống trở thành nguồn cảm hứng mới cho các sản phẩm sáng tạo phù hợp sẽ giúp công chúng có thêm cách tiếp cận, tìm hiểu về di sản mới", bà Nguyễn Phương Hòa chia sẻ. ■

DI SẢN VÀ TÍNH XÁC THỰC:

Cân bằng giữa bảo tồn và thích ứng với những biến đổi

● HỒNG GẤM

Di sản không phải là những giá trị bất biến được giữ nguyên trong mọi hoàn cảnh, mà luôn đứng trước yêu cầu cân bằng giữa bảo tồn những giá trị gốc và thích ứng với những biến đổi của đời sống đương đại.

Tại Hội nghị "Đối thoại châu Á - Thái Bình Dương về Di sản và tính xác thực" đang diễn ra tại Việt Nam, giới chuyên gia đến từ nhiều quốc gia trong khu vực tập trung trao đổi về cách nhận diện, bảo vệ và phát huy tính xác thực của di sản trong bối cảnh đời sống xã hội không ngừng vận động. Những thảo luận từ Yên Tử của Việt Nam, núi Cảnh Mai của Trung Quốc, Luang Prabang của Lào đến cảnh quan văn hóa Tutuala của Timor-Leste cho thấy, bảo tồn tính xác thực không đồng nghĩa với đóng khung di sản, mà đòi hỏi cách tiếp cận phù hợp với đặc điểm và sức sống của từng di sản.

Quần thể danh thắng Yên Tử được đưa ra thảo luận tại hội nghị

> *"Tính xác thực không phải là trạng thái bất biến mà là một quá trình sống động. Bảo tồn dựa trên tính xác thực cần đặt cộng đồng ở vị trí trung tâm, để người dân tham gia, tự quản trị và cùng bảo vệ cả di sản vật thể lẫn phi vật thể. Những giá trị được trao truyền qua nhiều thế hệ tồn tại không chỉ trong vật chất mà còn trong tri thức, ký ức, thực hành và vai trò của con người."*

Cộng đồng cùng quản lý, hưởng lợi và gìn giữ di sản

Qua những trường hợp được giới thiệu tại hội nghị, một vấn đề nổi bật được đặt ra là vai trò của cộng đồng trong việc duy trì sức sống cho di sản. Khi các giá trị văn hóa vẫn được thực hành trong đời sống, được truyền lại giữa các thế hệ và tiếp tục có ý nghĩa với cư dân, di sản không chỉ tồn tại như những dấu tích của quá khứ mà trở thành một phần của hiện tại.

Cách nhìn này cũng mở rộng khái niệm về tính xác thực. Bên cạnh kiến trúc, vật liệu, cảnh quan và các dấu tích có thể nhận diện bằng mắt, cần tính đến những giá trị khó nhìn thấy hơn như ký ức cộng đồng, tri thức truyền thống, tín ngưỡng, nghi lễ, phong tục và mối quan hệ giữa con người với không gian di sản. Chính sự tiếp nối của những yếu tố đó góp phần duy trì bản sắc và sức sống của di sản qua thời gian. TS Phạm Thị Thanh Hường, Văn phòng UNESCO tại Hà Nội cho rằng, di sản không chỉ nằm trong những gì còn lại của quá khứ mà thực sự sống khi các giá trị được trao truyền, thực hành và tiếp tục có ý nghĩa trong đời sống đương đại. Với Phật giáo Trúc Lâm, điều này thể hiện rõ qua Yên Tử, Vĩnh Nghiêm và Côn Sơn - Kiếp Bạc. Đây không chỉ là những không gian lưu giữ chùa, tháp, bia đá, tượng Phật hay cảnh quan văn hóa, mà còn là những không gian thực hành tinh thần, nơi tư tưởng và giá trị của một dòng thiền Việt Nam tiếp tục được cộng đồng tiếp nhận, diễn giải và trao truyền.

Từ đó, tính xác thực của di sản Trúc Lâm không thể chỉ được đánh giá qua hình thức vật chất mà còn qua những thực hành văn hóa, tín ngưỡng được duy trì trong không gian di sản. Theo TS Phạm Thị Thanh Hường, tính liên tục về chức năng và tinh thần cần được coi là một thuộc tính quan trọng của tính xác thực, đặc biệt đối với di sản tôn giáo. Giá trị không chỉ nằm ở hình thức kiến trúc hay vật liệu mà còn ở chức năng và đời sống tinh thần được duy trì trong không gian ấy. Một vấn đề khác được TS Phạm Thị Thanh Hường nhấn mạnh là vai trò chủ thể của cộng đồng. Người dân địa phương không chỉ là đối tượng thụ hưởng mà cần được tham gia vào quá trình bảo tồn và quản lý di sản. Họ trực tiếp lưu giữ ký ức, tri thức, phong tục và những thực hành văn hóa gắn với di sản. Khi cộng đồng được tham gia quản lý, hưởng lợi hợp lý và có trách nhiệm với những giá trị mình gìn giữ, sự liên tục giữa quá khứ, hiện tại và tương lai sẽ được tạo lập tự nhiên hơn.

Bảo tồn không phải là "đóng băng"

Kinh nghiệm từ Trung Quốc cho thấy bảo tồn di sản sống có thể song hành với phát triển kinh tế và nâng cao chất lượng đời sống cộng đồng. GS Shao Yong, WHITR-AP (Trung Quốc), phân tích trường hợp những khu rừng trà cổ thụ trên núi Cảnh Mai, Phổ Nhĩ. Tại đây, bảo tồn được đặt trong mối quan hệ hài hòa với phát triển, trong đó các hoạt động xây dựng mới phải tránh ảnh hưởng đến những yếu tố truyền thống tạo nên giá trị di sản.

Theo GS Shao Yong, bảo tồn tại Cảnh Mai không đồng nghĩa với "đóng băng" đời sống. Các nghi lễ, thực hành văn hóa trà, hoạt động tôn vinh các bậc tiên tổ nghề trà tiếp tục được duy trì; những cánh rừng trà thiêng được cộng đồng bảo vệ trong quá trình phát triển của làng. Lễ hội trà, phương thức pha trà truyền thống, các điệu múa và nhiều thực hành văn hóa được kết hợp với hệ thống pháp luật, quy định hiện đại, tạo nên mối liên kết giữa cộng đồng, sản xuất trà và phát triển du lịch. Từ trường hợp Cảnh Mai có thể thấy, tính xác thực không phải là trạng thái bất biến mà là một quá trình sống động. Bảo tồn dựa trên tính xác thực cần đặt cộng đồng ở vị trí trung tâm, để người dân tham gia, tự quản trị và cùng bảo vệ cả di sản vật thể lẫn phi vật thể. Những giá trị được trao truyền qua nhiều thế hệ tồn tại không chỉ trong vật chất mà còn trong tri thức, ký ức, thực hành và vai trò của con người.

Toàn cảnh hội nghị

Tại Luang Prabang (Lào), tính xác thực cũng được nhìn nhận từ chính đời sống của cộng đồng. Ông Paxa Nyordsavanh cho biết, cảnh quan đô thị Luang Prabang được tạo nên bởi hệ thống kiến trúc tôn giáo, những ngôi nhà gỗ truyền thống, dấu ấn kiến trúc thuộc địa và tổng thể cảnh quan đô thị đặc trưng. Vì vậy, đánh giá tính xác thực không chỉ xem xét vật liệu, kỹ thuật xây dựng mà còn phải tính đến những giá trị được tạo nên trong quá trình hình thành và phát triển đô thị. Với một di sản sống, những công trình vật thể mới chỉ là một phần câu chuyện. Người dân Luang Prabang vẫn truyền dạy cho nhau kỹ năng làm các dụng cụ thủ công; duy trì nghi lễ, phong tục gắn với những dấu mốc quan trọng trong vòng đời con người. Các nghi lễ truyền thống, nghi lễ voi, lễ đua thuyền và những hoạt động tưởng nhớ tổ tiên tiếp tục hiện diện trong đời sống cộng đồng. Câu chuyện Tutuala của Timor-Leste lại cho thấy chiều sâu tâm linh của di sản. Với những dấu tích nghệ thuật trên đá và bằng chứng khảo cổ có niên đại khoảng 2.000 năm, Tutuala không chỉ phản ánh lịch sử lâu đời mà còn thể hiện mối liên kết tâm linh giữa di sản với cộng đồng Timor. Theo ông Francisco Urbano dos Santos, đại biểu của Timor-Leste, người dân địa phương vẫn trực tiếp thực hành, duy trì nhiều lễ hội, nghi lễ văn hóa gắn với di sản và tham gia vào những nỗ lực chung nhằm bảo vệ di sản văn hóa.

Những trường hợp được chia sẻ tại hội nghị cho thấy, điểm chung của các mô hình bảo tồn không nằm ở việc giữ nguyên mọi thứ như trong quá khứ, mà ở khả năng duy trì những giá trị cốt lõi trong một đời sống luôn thay đổi. Di sản được bảo vệ bằng chính sách, pháp luật và chuyên môn, nhưng trước hết được gìn giữ bằng con người. Khi người dân được sống cùng di sản, có sinh kế phù hợp từ di sản, được tham gia quyết định những vấn đề liên quan và được trao quyền để gìn giữ những giá trị của chính cộng đồng mình, bảo tồn sẽ không còn là một nhiệm vụ áp đặt từ bên ngoài. Di sản khi đó trở thành một phần của đời sống. Đây cũng là một gợi mở quan trọng đối với cách tiếp cận tính xác thực trong bảo tồn hiện nay. Tính xác thực không chỉ là sự chân thực của vật liệu, kiến trúc hay hình thức, mà còn là sự chân thực của ký ức, thực hành, niềm tin và mối quan hệ giữa con người với nơi chốn.

Từ Yên Tử đến Cảnh Mai, Luang Prabang và Tutuala, những câu chuyện được chia sẻ tại hội nghị cho thấy khi cộng đồng còn thực hành, còn trao truyền và còn tìm thấy ý nghĩa trong di sản, di sản vẫn tiếp tục sống. Và chính sự tiếp nối ấy tạo nên một trong những nền tảng quan trọng để nhận diện tính xác thực của di sản trong thế giới đang thay đổi. ■

"CƠN LỐC" PHIM

Không thể đứng ngoài khung pháp luật

● HÀ AN

Sau những cảnh báo về tốc độ bùng nổ, chất lượng nội dung và những hệ lụy đi kèm phim ngắn AI, câu chuyện đang chuyển sang vấn đề cụ thể hơn: Ai được phép phổ biến phim, phim phải được phân loại ra sao và trách nhiệm thuộc về chủ thể nào khi sản phẩm được đưa lên không gian mạng? Khi lượng sản phẩm được tạo ra và phát tán ngày càng nhanh, yêu cầu quản lý cũng trở nên cấp thiết hơn.

Phim ngắn có ứng dụng AI đang xuất hiện ngày càng nhiều trên các nền tảng số, đặt ra yêu cầu rõ hơn về phân loại, phổ biến và trách nhiệm của các chủ thể liên quan
Ảnh chụp màn hình

Công văn số 1919/ĐA-VP ngày 25.9 của Cục Điện ảnh về việc chấp hành quy định về phổ biến phim trên không gian mạng đã đặt những yêu cầu này vào khuôn khổ cụ thể. Dù được sản xuất theo phương thức truyền thống hay có sự tham gia của AI, khi đã được phổ biến như một bộ phim trên không gian mạng, sản phẩm phải tuân thủ các quy định của pháp luật về điện ảnh.

Khoảng trống quản lý đang khép lại

Sự phát triển của các nền tảng và dịch vụ nội dung trực tuyến đang khiến hoạt động phổ biến phim ngày càng đa dạng. Nhiều sản phẩm được giới thiệu dưới tên gọi "phim ngắn" hiện có thể tiếp cận người xem rất nhanh qua các nền tảng, ứng dụng và dịch vụ cung cấp nội dung số.

AI tạo sinh tiếp tục đẩy nhanh quá trình này khi thời gian và chi phí sản xuất được rút ngắn, nhiều công đoạn trước đây cần đến một ê kíp nay có thể được thực hiện bằng các công cụ số. Nhưng sản phẩm được tạo ra nhanh hơn không có nghĩa những yêu cầu pháp lý trong khâu phổ biến được giản lược.

Qua công tác quản lý nhà nước về điện ảnh, Cục Điện ảnh cho biết có hiện tượng một số tổ chức, cá nhân phổ biến phim trên không gian mạng nhưng không thực hiện hoặc chưa thực hiện đầy đủ các điều kiện, thủ tục theo quy định của pháp luật về điện ảnh. Những vấn đề được lưu ý gồm chủ thể được phép phổ biến phim, điều kiện thực hiện phân loại, việc phân loại và hiển thị kết quả phân loại, thông báo danh sách phim và kết quả phân loại trước khi phổ biến cùng các nghĩa vụ liên quan.

Từ thực tế đó, vấn đề đặt ra với phim ngắn có sử dụng AI không còn nằm ở câu hỏi công nghệ có thể làm được gì, mà ở việc sản phẩm khi đưa tới công chúng có thuộc phạm vi điều chỉnh của pháp luật về điện ảnh hay không, ai là chủ thể phổ biến và các điều kiện cần thiết đã được thực hiện đầy đủ chưa?

Theo Khoản 1 Điều 21 Luật Điện ảnh năm 2022, chủ thể được phép phổ biến phim trên không gian mạng là doanh nghiệp, đơn vị sự nghiệp, tổ chức thực hiện hoạt động phổ biến phim theo quy định của Luật Điện ảnh và các quy định khác của pháp luật có liên quan. Quy định này càng đáng lưu ý trong bối cảnh phim ngắn AI có thể được tạo ra tương đối dễ dàng. Công nghệ làm giảm đáng kể rào cản đối với quá trình sáng tạo, nhưng điều đó không đồng nghĩa mọi cá nhân tạo được phim đều đương nhiên trở thành chủ thể được phép phổ biến phim trên không gian mạng.

Cục Điện ảnh yêu cầu các tổ chức, cá nhân đang thực hiện hoạt động phổ biến phim trên không gian mạng khẩn trương rà soát, bảo đảm chủ thể thực hiện hoạt động phổ biến phim thuộc đối tượng quy định tại khoản 1 Điều 21 Luật Điện ảnh; đồng thời rà soát hoạt động phổ biến phim trên các nền tảng, ứng dụng do mình quản lý, vận hành.

Cùng với việc xác định chủ thể, phân loại phim là một yêu cầu có ý nghĩa trực tiếp đối với phim ngắn AI. Trước khi phổ biến phim trên không gian mạng, chủ thể phổ biến phải bảo đảm các điều kiện thực hiện phân loại phim theo quy định và chịu trách nhiệm trước pháp luật về nội dung cũng như kết quả phân loại.

Theo Khoản 1 Điều 12 Nghị định số 131/2022/NĐ-CP của Chính phủ, chủ thể thực hiện phân loại phim để phổ biến trên không gian mạng phải có hội đồng phân loại phim hoặc phần mềm kỹ thuật hoặc cơ chế để thực hiện việc phân loại phim theo quy định về phân loại phim của Việt Nam và chịu trách nhiệm về kết quả phân loại; có phương án sửa đổi, cập nhật kết quả phân loại khi có yêu cầu của cơ quan nhà nước có thẩm quyền; đồng thời có phương án kỹ thuật và quy trình thực hiện tạm dừng phổ biến, gỡ bỏ phim theo yêu cầu.

Như vậy, AI có thể tham gia sâu vào quá trình tạo ra một bộ phim, nhưng trách nhiệm pháp lý không thể chuyển sang cho công cụ. Việc phim được phổ biến theo hình thức nào, được phân loại ra sao hay phải xử lý thế nào khi có yêu cầu từ cơ quan quản lý vẫn thuộc về các chủ thể có trách nhiệm theo quy định của pháp luật.

Một đặc điểm khác của phim ngắn AI là tốc độ sản xuất và phát tán rất nhanh. Điều này khiến yêu cầu quản lý không chỉ đặt ra với người tạo ra sản phẩm mà còn liên quan trực tiếp đến những nền tảng đang cung cấp, lưu trữ hoặc phân phối các sản phẩm đó tới công chúng.

Cục Điện ảnh yêu cầu các tổ chức, doanh nghiệp quản lý, vận hành nền tảng truyền thông số, nền tảng trung gian hoặc kho ứng dụng có cung cấp phim, ứng dụng phổ biến phim tại Việt Nam khẩn trương kiểm tra, rà soát phim, "phim ngắn" và các ứng dụng phổ biến phim đang được cung cấp trên nền tảng, kho ứng dụng do mình quản lý, vận hành.

Đối với phim, "phim ngắn" do các chủ thể cung cấp, phổ biến trên nền tảng, ứng dụng mà chủ thể phổ biến phim chưa đáp ứng đầy đủ điều kiện thực hiện hoạt động phổ biến phim trên không gian mạng, yêu cầu về phân loại phim và các nghĩa vụ liên quan, Cục Điện ảnh đề nghị kịp thời ngăn chặn, không tiếp tục cung cấp, phổ biến; đồng thời yêu cầu các chủ thể liên quan khắc phục, hoàn thiện đầy đủ điều kiện, thủ tục trước khi tiếp tục phổ biến.

Yêu cầu này cho thấy nền tảng không đứng ngoài quá trình quản lý. Khi AI khiến lượng sản phẩm có thể được tạo ra và đưa lên mạng tăng nhanh, việc kiểm soát chỉ từ khâu sản xuất khó có thể đáp ứng thực tế. Trách nhiệm của chủ thể phổ biến và sự phối hợp của các nền tảng vì thế cần được thực hiện đồng bộ trong toàn bộ quá trình đưa phim tới người xem.

Cần cách tiếp cận phù hợp

Sự xuất hiện của phim ngắn AI đặt ra một vấn đề rộng hơn đối với quản lý điện ảnh: Làm thế nào để pháp luật thích ứng với sự thay đổi nhanh của phương thức sáng tạo và phổ biến phim, đồng thời vẫn bảo đảm các nguyên tắc quản lý đã được xác lập.

Công văn ngày 25.9 của Cục Điện ảnh chưa đặt ra một hệ thống quy định riêng cho "phim AI", mà tập trung yêu cầu các chủ thể chấp hành những quy định hiện hành về phổ biến phim trên không gian mạng. Đây là điểm cần phân biệt, bởi việc sử dụng AI trong quá trình sản xuất không đồng nghĩa sản phẩm được đưa ra ngoài phạm vi điều chỉnh của pháp luật điện ảnh.

Ở chiều ngược lại, thực tiễn áp dụng các quy định hiện hành cũng cho thấy cần tiếp tục nghiên cứu những đặc thù của sản phẩm được tạo ra bằng AI. Khi một bộ phim có thể hình thành từ câu lệnh, hình ảnh tham chiếu, dữ liệu và các công cụ tự động hóa, những vấn đề về xác định chủ thể sản xuất, chủ thể chịu trách nhiệm về nội dung, phân loại phim và khả năng kiểm soát sản phẩm sau phát hành sẽ ngày càng hiện hữu.

Đặc biệt, với những sản phẩm có thể được tạo ra và phát tán trong thời gian rất ngắn, các yêu cầu về hiển thị mức phân loại, cảnh báo nội dung, bảo vệ trẻ em cũng như khả năng báo cáo và xử lý phim vi phạm càng cần được thực hiện thực chất.

Cục Điện ảnh hiện cũng đang phối hợp với các cơ quan, đơn vị chức năng tiến hành kiểm tra, rà soát, xác minh các trường hợp tổ chức, cá nhân thực hiện hoạt động phổ biến phim trên các nền tảng, ứng dụng và không gian mạng có dấu hiệu vi phạm quy định pháp luật về điện ảnh. Đối với tổ chức, cá nhân được xác định có hành vi vi phạm, Cục Điện ảnh sẽ xử lý theo thẩm quyền hoặc phối hợp, chuyển thông tin, hồ sơ đến cơ quan có thẩm quyền để xem xét, xử lý theo quy định.

AI mở rộng đáng kể khả năng sáng tạo phim ngắn, nhưng cùng với cơ hội, yêu cầu về trách nhiệm khi đưa sản phẩm tới công chúng cũng trở nên rõ hơn. Công nghệ có thể làm thay đổi cách một bộ phim được tạo ra, nhưng không làm thay đổi nghĩa vụ của chủ thể khi bộ phim bước vào không gian phổ biến. Với phim ngắn AI, bài toán đặt ra trước mắt vì thế không phải là hạn chế công nghệ, mà là bảo đảm công nghệ phát triển trong một hành lang pháp lý rõ ràng, minh bạch và có trách nhiệm. ■

NGẮN AI VÀ HỆ LỤY

Thế giới dựng rào chắn

● HỒNG NHUNG

Phim ngắn AI đang bước vào chặng mới khi những vấn đề về chất lượng nội dung, bản quyền, tính minh bạch và tác động đối với người xem ngày càng lộ rõ. Trước tốc độ phát triển của công nghệ và quy mô phát tán nội dung, nhiều quốc gia đã bắt đầu siết quy định, tăng yêu cầu gắn nhãn, bảo vệ quyền nhân thân và kiểm soát nội dung do AI tạo ra.

Phim ngắn AI tăng tốc toàn cầu

Trên tàu điện ngầm, trong quán cà phê, sân bay hay bất cứ nơi nào có kết nối Internet, người xem có thể liên tục lướt qua hàng chục tập phim siêu ngắn ngay trên điện thoại. Mỗi tập chỉ kéo dài vài phút, câu chuyện thường được đẩy nhanh bằng tình tiết kịch tính, bất ngờ và những nút thắt nối tiếp, giữ người xem ở lại với các tập sau.

Chỉ trong vòng một, hai năm gần đây, loại hình này đã lan rộng tại nhiều quốc gia, vượt khỏi thị trường nội địa để tìm đến lượng khán giả lớn toàn cầu. Sự tham gia ngày càng sâu của AI càng khiến tốc độ sản xuất tăng mạnh.

Trung Quốc hiện là một trong những thị trường phim siêu ngắn phát triển mạnh nhất, đồng thời cho thấy mức độ tham gia ngày càng sâu của AI vào quá trình sản xuất nội dung. Theo Hiệp hội Dịch vụ Phát thanh Truyền hình Trực tuyến Trung Quốc (CNSA) và các tổ chức trong ngành, quy mô thị trường phim siêu ngắn tại nước này được dự báo vượt 16,7 tỉ USD trong năm nay, tương đương khoảng 1,8 lần doanh thu phòng vé điện ảnh Trung Quốc cùng kỳ, ước đạt 9,4 tỉ USD. Từ một loại hình nội dung trên nền tảng số, phim siêu ngắn đang nhanh chóng trở thành một ngành kinh doanh béo bở, kéo theo cuộc đua về tốc độ sản xuất, khả năng tiếp cận khán giả và mức độ ứng dụng AI.

Làn sóng ứng dụng AI vào sản xuất phim diễn ra mạnh tại Ấn Độ. Công nghệ đang được sử dụng để rút ngắn thời gian sản xuất, giảm chi phí, hỗ trợ lồng tiếng và đưa tác phẩm đến nhiều nhóm khán giả bằng các ngôn ngữ khác nhau. Một số hãng phim còn thử nghiệm sản xuất tác phẩm có mức độ tham gia rất lớn của AI hoặc làm mới những tác phẩm cũ để tiếp tục khai thác thị trường.

Theo báo cáo của Công ty tư vấn Ernst & Young công bố tháng 3, thị trường truyền thông và giải trí Ấn Độ đạt quy mô khoảng 32 tỉ USD trong năm 2025 và đang tăng trưởng khoảng 9%, cao hơn tốc độ tăng trưởng chung của nền kinh tế. Báo cáo nhận định AI có thể giúp các doanh nghiệp truyền thông, giải trí tại nước này tăng doanh thu khoảng 10% và giảm chi phí khoảng 15% trong trung hạn.

Quy mô của thị trường phim siêu ngắn cũng đang mở rộng nhanh trên phạm vi toàn cầu. Công ty nghiên cứu Omdia dự báo doanh thu của lĩnh vực này tăng từ khoảng 11 tỉ USD năm 2025 lên 14 tỉ USD vào cuối năm 2026. Sensor Tower ghi nhận lượt tải các ứng dụng phim ngắn trên toàn cầu đã vượt 850 triệu trong quý I.2026, tăng 140% so với cùng kỳ năm trước.

Phần lớn mức tăng lượt tải đến từ những thị trường như Đông Nam Á, Mỹ Latinh và Ấn Độ, trong khi khả năng chi trả cho nội dung vẫn tập trung đáng kể tại những thị trường phát triển như Mỹ. AI vì thế không chỉ làm thay đổi dây chuyền sản xuất mà còn góp phần thúc đẩy một kiểu tiêu thụ nội dung mới: Nhanh, ngắn và được thiết kế để người xem liên tục chuyển sang tập kế tiếp.

Phim ngắn do AI vẫn đang mở rộng nhanh chóng — Ảnh chụp màn hình

Nhóm khán giả trẻ, đặc biệt Millennials, Gen Z và Gen Alpha, được xem là lực lượng quan trọng của thị trường này. Đây cũng là lý do tác động của nội dung video ngắn đối với khả năng tập trung, trí nhớ và trạng thái mệt mỏi nhận thức ngày càng được giới nghiên cứu quan tâm.

Tiến sĩ Nidhi Gupta, bác sĩ nội tiết nhi khoa từng nghiên cứu tác động của thời gian sử dụng màn hình, cho rằng các bằng chứng hiện có cho thấy việc sử dụng thiết bị và tiếp xúc màn hình quá mức có thể gắn với nhiều vấn đề về sức khỏe và hành vi, nhất là ở người trẻ. Bà cũng cảnh báo nguy cơ hình thành những thói quen sử dụng khó kiểm soát khi nội dung liên tục tạo ra kích thích và phần thưởng tức thời.

Tuy vậy, những mối liên hệ này vẫn cần được nhìn nhận thận trọng, bởi không thể quy mọi tác động tiêu cực về sức khỏe hay hành vi cho riêng video ngắn. Điều đáng chú ý là khi loại hình nội dung này ngày càng chiếm nhiều thời gian của người dùng trẻ, những vấn đề về cách thiết kế sản phẩm, khả năng gây lệ thuộc và trách nhiệm bảo vệ người xem cũng không thể bị bỏ qua.

Từ bùng nổ đến siết quản lý

Sự lan rộng của phim ngắn AI đang khiến nhiều quốc gia chuyển từ theo dõi sang tăng cường quản lý. Mối quan tâm không còn dừng ở chất lượng nội dung, mà mở rộng sang bản quyền, quyền đối với hình ảnh và giọng nói, nguy cơ lạm dụng deepfake, bảo vệ trẻ em và yêu cầu minh bạch khi sử dụng AI.

Tại Trung Quốc, từ đầu năm đến nay, khoảng 68.000 phim ngắn trên Internet có nội dung bị xác định là độc hại, dung tục, không phù hợp với trẻ em hoặc vi phạm bản quyền đã bị yêu cầu gỡ bỏ; hơn 90% trong số đó có liên quan đến phim ngắn được sản xuất bằng AI. Các sản phẩm do AI tạo ra phải được gắn nhãn rõ ràng, còn nền tảng có trách nhiệm bảo đảm quyền sử dụng hình ảnh và giọng nói trong quá trình sản xuất, phát hành. Như vậy, yêu cầu kiểm soát không chỉ đặt ra ở khâu phát hành mà đã mở rộng tới cả quá trình tạo lập và phân phối nội dung.

Trong tháng 9 này, Trung Quốc tiếp tục có những hướng dẫn liên quan đến xử lý tranh chấp phát sinh từ AI, trong đó các vấn đề như giả mạo khuôn mặt, sao chép giọng nói và lạm dụng công nghệ tổng hợp sâu được đặc biệt chú ý.

Tại Mỹ, quyền đối với hình ảnh và giọng nói cũng đang được xem xét ở cấp liên bang. Tháng 6.2026, Ủy ban Tư pháp Thượng viện Mỹ đã thông qua NO FAKES Act để tiếp tục đưa dự luật vào quá trình lập pháp. Dự luật hướng tới bảo vệ cá nhân trước việc tạo và khai thác trái phép các bản sao kỹ thuật số về hình ảnh hoặc giọng nói, một trong những vấn đề nổi lên cùng sự phát triển của AI tạo sinh và deepfake.

Trong khi Mỹ chú trọng nhiều đến quyền đối với bản sao kỹ thuật số của cá nhân, Liên minh châu Âu xây dựng cơ chế minh bạch rộng hơn thông qua Đạo luật AI. Từ ngày 2.8.2026, các nghĩa vụ minh bạch theo Điều 50 của Đạo luật AI bắt đầu được áp dụng. Theo đó, người dùng phải được thông báo trong một số trường hợp khi tương tác với hệ thống AI; nội dung do AI tạo ra hoặc chỉnh sửa phải có dấu hiệu kỹ thuật để có thể nhận diện; deepfake phải được công bố là sản phẩm được tạo hoặc thao tác bằng AI theo các điều kiện được quy định.

Đối với tác phẩm mang tính nghệ thuật, sáng tạo, châm biếm hoặc hư cấu, yêu cầu công bố được thiết kế theo cách không cản trở việc thưởng thức tác phẩm. Trọng tâm ở đây là giúp người tiếp nhận nhận biết nội dung có sự can thiệp của công nghệ mà vẫn giữ không gian cho hoạt động sáng tạo.

Những động thái tại Trung Quốc, Mỹ và châu Âu cho thấy quản lý AI trong lĩnh vực nội dung đang chuyển dần từ cảnh báo chung sang những yêu cầu cụ thể hơn. Từ gắn nhãn sản phẩm, kiểm soát deepfake đến bảo vệ hình ảnh, giọng nói và quyền của người dùng, các quy định mới đang tác động trực tiếp đến cách phim ngắn AI được sản xuất và đưa ra thị trường.

Điều đó cũng buộc các nhà sản xuất và nền tảng phải tính đến nhiều hơn những yêu cầu về chất lượng, nguồn gốc nội dung và trách nhiệm trong quá trình phát hành. Khi lợi thế về tốc độ và chi phí không còn là yếu tố duy nhất quyết định cuộc chơi, khả năng tuân thủ các quy định mới sẽ trở thành một phần ngày càng quan trọng của thị trường phim ngắn AI.

Phim ngắn AI vẫn đang mở rộng nhanh và tạo thêm nhiều cách thức sản xuất nội dung. Nhưng cùng với quy mô ấy, yêu cầu về minh bạch, bản quyền và trách nhiệm đối với người xem cũng ngày càng rõ. Đây sẽ là những yếu tố có ảnh hưởng trực tiếp đến hướng phát triển của thị trường trong thời gian tới. ■

VĂN HÓA TRONG BÀI TOÁN TĂNG TRƯỞNG HAI CON SỐ

Kỳ 3:

Nội dung Việt ra thế giới, ai nắm giá trị?

● DUY PHONG

Một tác phẩm có thể sống trên nhiều nền tảng, tiếp cận nhiều thị trường và tạo nhiều nguồn thu. Nhưng khả năng lan truyền chưa bảo đảm người sáng tạo nhận được giá trị tương xứng. Bản quyền, hợp đồng, năng lực phân phối và chất lượng sản phẩm quyết định phần lớn hành trình từ nội dung đến thu nhập.

Một cuốn sách bước vào phòng thu sẽ bắt đầu một quy trình sản xuất khác. Văn bản cần được xử lý phù hợp với việc nghe, giọng đọc phải chuyển tải tinh thần tác phẩm, âm thanh được biên tập và sản phẩm cần một phương thức tiếp cận người dùng. Phần giá trị mới hình thành từ những công việc ấy chỉ có thể được khai thác bền vững khi quyền sử dụng tác phẩm được làm rõ.

Trong cuộc trao đổi năm 2023 được *Fonos* đăng lại, đồng sáng lập Xuân Nguyễn cho biết, doanh nghiệp phải dành thời gian thương thuyết với tác giả, đơn vị xuất bản để sản xuất sách nói có bản quyền. Trường hợp này cho thấy ngay cả khi công nghệ phân phối đã sẵn có, việc tạo quan hệ hợp tác với người sở hữu nội dung vẫn là một khâu kinh doanh thiết yếu.

Giới thiệu hoạt động sách nói của Fonos — Nguồn: FONOS

Thị trường rộng hơn biên giới

Sách nói gợi một khả năng đáng chú ý của kinh tế văn hóa: Tác phẩm có thể tiếp cận công chúng qua nhiều hình thức. Người đọc sách giấy, người nghe bản ghi âm và người xem tác phẩm chuyển thể có những hoàn cảnh tiếp nhận khác nhau. Việc phát triển định dạng mới có thể mở thêm thị trường nếu sản phẩm được làm phù hợp và quyền khai thác được bảo đảm.

Cơ hội ấy hiện diện ở âm nhạc, hoạt hình, trò chơi và chương trình truyền hình. Một nhân vật có thể trở thành trung tâm của nhiều câu chuyện; một định dạng chương trình có thể được chuyển giao cho đối tác; một bản ghi âm được phân phối ở nhiều lãnh thổ. Mỗi bước mở rộng đòi hỏi đầu tư riêng, chứ không đơn giản là đưa nguyên sản phẩm lên một địa chỉ mới.

Ở trò chơi trực tuyến, thông cáo kết quả năm 2025 của VNG cho biết, tỷ lệ người chơi trả phí bình quân tăng từ 3,7% năm 2024 lên 4,6%. Doanh nghiệp cũng mô tả việc sử dụng AI trong dịch thuật, chăm sóc khách hàng và vận hành game. Đây là thông tin do doanh nghiệp công bố cho thấy, vai trò của năng lực khai thác và phục vụ người dùng bên cạnh quy mô tiếp cận.

Cần đọc đúng phạm vi của những dữ kiện ấy. Một doanh nghiệp có thể đồng thời phát triển game, phát hành sản phẩm của đối tác và vận hành nhiều dịch vụ khác. Tổng doanh thu tập đoàn không thể được coi là doanh thu nội dung văn hóa do Việt Nam sáng tạo, thành công trong phát hành cũng chưa đồng nghĩa với việc nắm giữ toàn bộ tài sản trí tuệ của sản phẩm.

Sự phân biệt không làm giảm giá trị của công việc phân phối. Hiểu người dùng, bản địa hóa, vận hành cộng đồng, tổ chức thanh toán và chăm sóc khách hàng đều cần kỹ năng. Đây có thể là những khâu tạo việc làm và thu nhập có chất lượng. Điều quan trọng là biết doanh nghiệp đang đứng ở đâu để lựa chọn đầu tư nâng năng lực, thay vì gộp mọi hoạt động dưới một nhãn thành tích.

Thị trường quốc tế cũng không phải một khối đồng nhất. Nội dung cần phù hợp về ngôn ngữ, thói quen tiếp nhận, kênh thanh toán và yêu cầu của từng nơi. Một trò đùa dễ hiểu với khán giả trong nước có thể cần cách diễn đạt khác khi chuyển ngữ. Bản địa hóa tốt giữ tinh thần tác phẩm trong khi giảm những trở ngại khiến người dùng khó tiếp cận.

Với phát thanh và truyền hình, tài sản có thể nằm ở kho nội dung, chất lượng sản xuất và khả năng tổ chức định dạng. Để khai thác trên nhiều nền tảng, cần kiểm tra quyền đối với hình ảnh, âm nhạc, tư liệu và sự tham gia của các bên. Những hồ sơ được lưu trữ đầy đủ từ đầu sẽ giúp việc phân phối về sau thuận lợi hơn.

Lượt xem chưa phải thu nhập

Lượt xem phản ánh một dạng chú ý, trong khi doanh thu phụ thuộc cách chuyển sự chú ý thành giao dịch. Người dùng có sẵn sàng trả phí không, nhà quảng cáo có tìm được nhóm công chúng phù hợp không, nền tảng chia tiền theo điều kiện nào là những câu hỏi khác nhau. Một chỉ số tiếp cận lớn có thể đi cùng chi phí rất cao để duy trì.

Ngay cả doanh thu cũng cần đặt cạnh khoản chi để có người dùng. Tiền quảng cáo, hoa hồng, phí nền tảng, dịch thuật và hỗ trợ kỹ thuật có thể làm thay đổi hiệu quả. Nếu khách chỉ đến trong đợt khuyến mại rồi rời đi, doanh nghiệp phải liên tục mua lại sự chú ý. Khả năng giữ người dùng bằng chất lượng là một phần quan trọng của năng suất kinh doanh.

Đối với người sáng tạo, hợp đồng có thể quyết định phần thu nhập trong nhiều năm. Một khoản thanh toán ban đầu cần được xem cùng phạm vi quyền chuyển giao, thời hạn, lãnh thổ và hình thức khai thác. Khi tác phẩm được chuyển thể hoặc phân phối thêm, cơ chế báo cáo và chia sẻ doanh thu rõ ràng sẽ giúp giảm bất đồng.

Bản quyền vì thế cần xuất hiện từ bàn làm việc đầu tiên. Ai tạo nhân vật, ai sở hữu bản ghi, ai được sử dụng âm nhạc và quyền nào được cấp cho đối tác phải được xác định phù hợp. Chờ tới lúc sản phẩm thành công mới xử lý các câu hỏi này có thể làm chi phí tăng lên và cản trở cơ hội thương mại.

Tôn trọng quyền cũng là điều kiện để người làm nghề tiếp tục đầu tư. Khi việc sử dụng tác phẩm được thanh toán minh bạch, tác giả có cơ sở dành thời gian cho sáng tạo, doanh nghiệp có thể dự toán chi phí và đối tác dễ thẩm định hồ sơ. Ngược lại, một thị trường chấp nhận sử dụng tùy tiện sẽ gây bất lợi cho bên làm ăn nghiêm túc.

AI mở ra khả năng hỗ trợ nhiều công đoạn, nhưng cần được đánh giá theo chất lượng đầu ra và chi phí thực tế. Dịch nhanh hơn chưa chắc đã truyền đạt đúng bối cảnh, giọng đọc trôi chảy chưa chắc thể hiện được sắc thái tác phẩm. Năng suất chỉ tăng bền vững khi phần tiết kiệm không bị triệt tiêu bởi việc sửa lỗi, khiếu nại hoặc suy giảm niềm tin.

Doanh nghiệp cũng cần làm rõ quyền đối với dữ liệu và tài liệu được đưa vào quy trình sử dụng công nghệ. Đây là phần quản trị sản phẩm, tương tự việc kiểm tra nguồn tư liệu trong sản xuất truyền thống. Đầu tư cho năng lực biên tập, thẩm định và kiểm soát chất lượng giúp công cụ mới hỗ trợ sáng tạo thay vì tạo thêm rủi ro.

Phụ thuộc quá lớn vào một nền tảng còn

Một tác phẩm, nhiều quyền khai thác

Xuất bản sách in, phát hành bản điện tử, sản xuất sách nói, dịch, chuyển thể, biểu diễn và khai thác sản phẩm liên quan có thể đòi hỏi các quyền khác nhau. Việc được cấp một quyền không mặc nhiên bao gồm mọi hình thức sử dụng. Trước khi hợp tác, các bên cần xác định chủ thể có quyền, phạm vi, thời hạn, lãnh thổ, cách thanh toán và báo cáo. Với sản phẩm có nhiều người tham gia, hồ sơ quyền cần được quản lý xuyên suốt. Đây là nền tảng để thương lượng, định giá và đưa tác phẩm tới nhiều thị trường một cách hợp pháp.

khiến nguồn thu dễ biến động khi cách phân phối thay đổi. Một sản phẩm có cộng đồng riêng, nhiều kênh tiếp cận và dữ liệu khách hàng được quản lý hợp pháp sẽ có thêm khả năng chủ động. Mục tiêu là xây quan hệ với công chúng bằng giá trị sử dụng đủ tốt để họ muốn quay lại.

Giữ quyền, mở đường phân phối

Để phát triển kinh tế nội dung, cần đầu tư đồng thời vào người sáng tạo và những nghề đưa sản phẩm ra thị trường. Biên tập viên, dịch giả, kỹ sư âm thanh, người quản lý bản quyền, chuyên gia tiếp thị và vận hành cộng đồng đều tham gia tạo giá trị. Chỉ tập trung vào nhân vật nổi tiếng sẽ khiến nhiều năng lực nền tảng bị bỏ trống.

Các hiệp hội và cơ sở đào tạo có thể hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ bằng chương trình thực hành về hợp đồng, hồ sơ quyền và phương án phân phối. Nội dung hướng dẫn cần sát tình huống: Cấp quyền đọc sách, sử dụng nhạc trong video, chuyển thể nhân vật hay hợp tác sản xuất. Doanh nghiệp cần được trang bị khả năng nhận biết vấn đề để tìm tư vấn chuyên môn đúng lúc.

Hỗ trợ mở thị trường nên đi tới sản phẩm cụ thể. Một bản dịch mẫu tốt, hồ sơ giới thiệu rõ, phiên bản thử phù hợp và thông tin quyền đầy đủ giúp đối tác đánh giá cơ hội. Số lượng đoàn tham gia hội chợ hoặc lượt gặp gỡ mới phản ánh hoạt động xúc tiến; hợp đồng, khả năng thực hiện và thu nhập, sau đó mới cho thấy kết quả.

Đối với tác phẩm có tiềm năng khai thác dài hạn, các bên có thể thiết kế hợp tác theo từng giai đoạn. Thử nghiệm ở quy mô phù hợp giúp đánh giá người dùng trước khi đầu tư lớn. Thỏa thuận cần bảo đảm quyền lợi của người sáng tạo, đồng thời tạo động lực cho đối tác chấp nhận rủi ro sản xuất và phân phối.

Xuất bản, điện ảnh, âm nhạc và trò chơi có thể tìm cơ hội hợp tác từ những tác phẩm phù hợp. Tuy nhiên, sự kết nối cần dựa trên chất lượng và nhu cầu thực, tránh kéo dài một thương hiệu bằng những sản phẩm sơ sài. Mỗi hình thức mới phải có giá trị trải nghiệm riêng thì mới mở rộng được thị trường.

Phát triển nội dung Việt cũng cần đầu tư cho các câu chuyện có chiều sâu và khả năng đối thoại với công chúng đa dạng. Chất liệu truyền thống tạo nguồn cảm hứng, nhưng việc sử dụng cần hiểu biết và sáng tạo. Một sản phẩm chỉ có biểu tượng nhận diện mà thiếu cấu trúc, nhịp kể hoặc trải nghiệm tốt sẽ khó giữ người xem lâu dài.

Cơ quan quản lý có thể thúc đẩy môi trường giao dịch đáng tin cậy thông qua thực thi pháp luật, thông tin rõ ràng và hỗ trợ năng lực cho các chủ thể. Hạ tầng phân phối cần đi cùng bảo vệ quyền lợi người dùng. Mua và sử dụng nội dung hợp pháp phải đủ thuận tiện, có chất lượng và minh bạch để trở thành lựa chọn có sức thuyết phục.

Với từng doanh nghiệp, câu hỏi thiết thực là sau một chu kỳ sản phẩm, doanh nghiệp có thêm quyền, kỹ năng, dữ liệu và quan hệ khách hàng nào? Những tài sản ấy giúp lần sáng tạo tiếp theo có cơ hội tốt hơn. Khi người làm nội dung giữ được phần giá trị xứng đáng và có khả năng tái đầu tư, văn hóa mới có nền tảng để mở rộng đóng góp kinh tế.

Một câu chuyện Việt có thể đi rất xa, nhưng hành trình ấy không kết thúc ở lượt xem. Nó cần dẫn tới khoản thu minh bạch, người lao động được trả công, tác giả được tôn trọng và doanh nghiệp có thêm năng lực. Đó là cách thị trường nội dung gắn thành công thương mại với sự phát triển của đời sống sáng tạo. ■

(Còn tiếp)

Cảnh báo từ những nhịp tim bất thường

● **MINH KHOA**

Nhồi máu cơ tim không còn là bệnh thường gặp ở người cao tuổi; những rối loạn về nhịp cũng có thể là tín hiệu cảnh báo nguy cơ nghiêm trọng, đòi hỏi người bệnh chủ động thăm khám và điều trị đúng cách. Hưởng ứng Ngày Tim mạch Thế giới 29.9 với thông điệp "Đừng bỏ lỡ một nhịp tim", các chuyên gia khuyến cáo không nên chủ quan trước những dấu hiệu bất thường của cơ thể.

Thuốc lá là một trong những nguyên nhân gây nhồi máu cơ tim

Nếu trước đây nhồi máu cơ tim chủ yếu xảy ra ở người cao tuổi thì hiện nay bệnh đã xuất hiện nhiều hơn ở người trẻ. Tại Bệnh viện Đại học Y Hà Nội, một bệnh nhân mới 22 tuổi từng được cấp cứu trong tình trạng tổn thương cả ba nhánh động mạch vành, trong đó động mạch liên thất trước tắc cụt ngay từ đoạn đầu.

Theo các bác sĩ, cách đây gần 30 năm, nhồi máu cơ tim ở thanh niên còn hiếm gặp, nhưng mô hình bệnh tật hiện nay đã thay đổi. Ở người dưới 30 tuổi, xơ vữa chưa phải là thủ phạm chính trong phần lớn trường hợp, vì vậy cần nghĩ tới những nguyên nhân khác. Một số trường hợp có thể xuất phát từ nguyên nhân tự phát, thường gặp ở phụ nữ dưới 35 tuổi, khỏe mạnh, không hút thuốc, sau stress cảm xúc mạnh, gắng sức quá mức hoặc trong thời gian mang thai, sau sinh. Co thắt động mạch vành lại thường gặp ở người trẻ hút thuốc lá, thuốc lá điện tử, thức khuya kéo dài, sử dụng nhiều cà phê hoặc nước tăng lực. Mạch vành bình thường có thể đột ngột co thắt; nếu kéo dài, có thể hình thành huyết khối và dẫn tới nhồi máu cơ tim cấp.

Ngoài ra, nhồi máu cơ tim ở người trẻ còn có thể liên quan đến việc sử dụng các chất kích thích như cocaine, amphetamine, ma túy đá, cần sa tổng hợp hoặc lạm dụng bóng cười kèm rượu. Một số trường hợp bắt nguồn từ rối loạn đông máu như hội chứng kháng phospholipid, thiếu protein C, protein S, bệnh tự miễn như lupus. Bất thường bẩm sinh động mạch vành cũng là nguyên nhân cần lưu ý. Khi gắng sức cường độ cao, tim đập nhanh và nhu cầu máu nuôi tim tăng đột ngột; nếu mạch vành bị kẹp giữa hai mạch máu lớn, lượng máu cung cấp có thể không đáp ứng đủ nhu cầu.

Nếu không thuộc những nhóm nguyên nhân trên, bác sĩ sẽ nghĩ nhiều hơn đến tổn thương do xơ vữa mạch máu. Tình trạng này ngày càng gặp ở người trẻ có nhiều yếu tố nguy cơ nhưng chưa được phát hiện hoặc kiểm soát sớm. Đó có thể là hút thuốc lá nhiều năm; sử dụng pod, vape; có người thân từng nhồi máu cơ tim hoặc đặt stent sớm; rối loạn mỡ máu gia đình; đái tháo đường type 2; béo phì nặng; hội chứng chuyển hóa từ nhỏ hoặc tăng huyết áp không được điều trị.

Các bác sĩ khuyến cáo người trẻ có những yếu tố nguy cơ như rối loạn mỡ máu gia đình, đái tháo đường hoặc tăng huyết áp cần bỏ thuốc lá và các sản phẩm chứa nicotine. Khi gắng sức mà xuất hiện đau ngực, khó thở, vã mồ hôi hoặc biểu hiện khác thường, cần đến khám chuyên khoa tim mạch càng sớm càng tốt.

Một bệnh nhân được thực hiện can thiệp điều trị rối loạn nhịp tim Ảnh: KIM LONG

Theo dõi rối loạn nhịp tim

Hồi hộp, đánh trống ngực, tim đập nhanh hoặc không đều, hụt nhịp, chóng mặt, thậm chí ngất có thể là dấu hiệu cảnh báo rối loạn nhịp tim. Không phải mọi cơn "lỡ nhịp" đều nguy hiểm, nhưng một số rối loạn nhịp có thể làm tăng nguy cơ suy tim, đột quỵ hoặc đột tử nếu không được phát hiện và điều trị phù hợp.

Rối loạn nhịp tim có thể liên quan đến bệnh mạch vành, tăng huyết áp, suy tim, bệnh cơ tim, béo phì, đái tháo đường, bệnh thận mạn hoặc hội chứng ngưng thở khi ngủ. Khi thấy tim đập nhanh, bỏ nhịp hoặc có cảm giác bất thường, nhiều người thường nghĩ ngay đến việc dùng thuốc để đưa nhịp tim trở lại bình thường. Tuy nhiên, điều trị không chỉ dừng ở kiểm soát cơn mà cần xác định đúng loại rối loạn nhịp, điều trị bệnh tim nền và kiểm soát các yếu tố nguy cơ tim mạch, thận và chuyển hóa.

TS.BS Phạm Trần Linh, Trưởng khoa Rối loạn nhịp và Điện sinh lý, Viện Tim mạch Việt Nam, Bệnh viện Bạch Mai, Chủ tịch Phân hội Nhịp tim Việt Nam cho biết, điều trị rối loạn nhịp cần được đặt trong tổng thể bệnh cảnh của từng người. "Không có một loại thuốc hay một phương pháp duy nhất phù hợp với tất cả. Việc lựa chọn điều trị cần dựa trên loại rối loạn nhịp, bệnh tim nền, nguy cơ tim mạch và đặc điểm của từng bệnh nhân", TS Linh cho biết.

Một thay đổi quan trọng trong điều trị rối loạn nhịp hiện đại là chuyển từ tư duy chỉ kiểm soát cơn sang chiến lược toàn diện hơn. Đặc biệt với bệnh nhân rung nhĩ, kiểm soát tốt huyết áp, cân nặng, đường huyết và suy tim; hạn chế rượu bia, thuốc lá; duy trì vận động phù hợp và điều trị hội chứng ngưng thở khi ngủ có thể góp phần giảm gánh nặng bệnh cũng như nguy cơ tái phát.

Các thuốc chống loạn nhịp như nhóm IC, amiodarone, dronedarone hay sotalol vẫn có vai trò trong những tình huống phù hợp. Tuy nhiên, amiodarone dù hiệu quả trong nhiều trường hợp có thể gây tác dụng không mong muốn trên tuyến giáp, gan, phổi và các cơ quan khác khi dùng kéo dài. Rối loạn điện giải như hạ kali, hạ magnesi máu cũng có thể làm tăng nguy cơ rối loạn nhịp. Người bệnh không nên tự mua thuốc chống loạn nhịp, dùng lại đơn thuốc cũ hoặc tự ý thay đổi liều.

Theo TS.BS Phạm Trần Linh, sự phát triển của điện sinh lý học tim đã mở rộng các lựa chọn điều trị. Triệt đốt qua đường ống thông sử dụng catheter chuyên dụng để xác định vị trí hoặc đường dẫn truyền bất thường, sau đó tác động lên vùng mô đích bằng nguồn năng lượng phù hợp. Với nhiều loại nhịp nhanh trên thất, triệt đốt có thể được cân nhắc sớm ở bệnh nhân phù hợp. Trong rung nhĩ, phương pháp này ngày càng giữ vai trò quan trọng trong chiến lược kiểm soát nhịp.

"Điện tâm đồ là phương tiện nền tảng để đánh giá rối loạn nhịp. Tuy nhiên, do nhiều rối loạn chỉ xuất hiện từng cơn, người bệnh có thể cần theo dõi Holter điện tâm đồ hoặc các thiết bị ghi nhịp kéo dài. Người bệnh không nên tự ý sử dụng lại đơn thuốc chống loạn nhịp; một loại thuốc phù hợp với người này có thể không phù hợp, thậm chí gây nguy hiểm cho người khác", TS Linh nhấn mạnh.

Theo chuyên gia, việc nhận biết sớm triệu chứng, thăm khám khi có dấu hiệu bất thường, kiểm soát bệnh nền và điều trị đúng cách có ý nghĩa quan trọng trong phòng ngừa biến cố. Với người trẻ, đau ngực, hụt hơi, hồi hộp, chóng mặt hay ngất không nên bị xem nhẹ chỉ vì tuổi còn trẻ.

Trong mỗi gia đình, để ý tới những thay đổi nhỏ về sức khỏe của người thân đôi khi cũng là một cách bảo vệ lẫn nhau. Nhắc đi khám đúng lúc, cùng kiểm tra sức khỏe mỗi ngày có thể giúp phát hiện nguy cơ sớm và tránh những biến cố đáng tiếc. ■

Từ khoảng cách trên đường đua đến bài toán tầm vóc

THU SÂM (từ Nagoya, Nhật Bản)

Tại đường đua xanh của ASIAD 20, hình ảnh các cô gái đua thuyền Việt Nam bước lên bục nhận huy chương với vóc dáng nhỏ bé hơn nhiều đối thủ, cho thấy phía sau những tấm HCĐ là nỗ lực không nhỏ để vượt qua những bất lợi về thể hình. Nhưng đó không chỉ là câu chuyện của một cuộc đua, mà còn gợi mở bài toán lớn hơn về nâng cao thể lực, tầm vóc người Việt Nam, vì chất lượng nguồn nhân lực và khả năng cạnh tranh của thể thao nước nhà trên đấu trường quốc tế.

Diệp Thị Hương và Nguyễn Thị Hương nhỏ bé trên bục nhận huy chương

Đội rowing thuyền 4 nữ một mái chèo, dù đã có thể hình và chiều cao tốt so với trong nước nhưng vẫn bất lợi so với đối thủ

Khoảng cách để nhìn thấy

Một trong những hình ảnh đáng nhớ của đua thuyền Việt Nam tại ASIAD 20 là khoảnh khắc Dư Thị Bông, Lê Thị Hiền, Phạm Thị Ngọc Anh và Hà Thị Vui bước lên bục nhận HCĐ nội dung thuyền bốn nữ một mái chèo.

Đứng cạnh các VĐV Trung Quốc và Uzbekistan, sự chênh lệch về tầm vóc có thể nhận thấy khá rõ. Nếu xét riêng trong điều kiện Việt Nam, bốn tay chèo của chúng ta đều có chiều cao khá tốt: Hà Thị Vui cao 1,66m, Dư Thị Bông 1,68m, Phạm Thị Ngọc Anh 1,70m và Lê Thị Hiền 1,73m. Chiều cao trung bình của cả thuyền đạt gần 1,69m. Nhưng khi bước ra đấu trường châu lục, tương quan ấy thay đổi đáng kể.

Đội Trung Quốc giành HCV với thành tích 6 phút 34 giây 87 gồm Li Duolei, Zhang Shuxian, Zhang Yangjing và Liu Yaqi. Trong đó, Zhang Shuxian cao tới 1,89m. Liu Yaqi cũng cao trên 1,80m, có sải tay dài và chính những đặc điểm hình thái ấy từng khiến cô được các HLV chú ý khi tuyển chọn vào rowing.

Đội Uzbekistan gồm Rayhon Sattorova, Mariya Sergeeva, Anna Aksenova và Aydana Smetullaeva giành HCB với 6 phút 38 giây 05. Việt Nam cán đích thứ ba sau 6 phút 43 giây 86, kém đội HCB 5,81 giây. Đó là kết quả đáng ghi nhận trong bối cảnh các tay chèo Việt Nam còn phải thích nghi với lịch thi đấu bị dồn do ảnh hưởng của thời tiết. Nhưng có lẽ hình ảnh và câu nói của Dư Thị Bông sau cuộc đua còn diễn tả rõ hơn những gì họ phải đối mặt: "Bọn em xác định mình nhỏ bé hơn đối thủ, nhưng mà bọn em thì lại có trái tim lớn…".

Sự "nhỏ bé" mà Bông nhắc tới không đơn thuần là cảm nhận. Với rowing, thể hình có ý nghĩa đáng kể về chuyên môn. Các nhà chuyên môn phân tích, các tay chèo thường có chiều cao nổi trội bởi chiều cao thường đi cùng tay và chân dài hơn, tạo lợi thế cơ học và cho phép thực hiện những nhịp chèo dài hơn. Tuy nhiên, chiều cao không quyết định tất cả; thành tích còn phụ thuộc vào sức mạnh, sức bền, kỹ thuật, khả năng phối hợp và trình độ huấn luyện.

Câu chuyện ấy càng rõ hơn ở canoeing. Tại chung kết C2 500m nữ, Nguyễn Thị Hương và Diệp Thị Hương giành HCĐ với thành tích 1 phút 57 giây 255, chỉ kém cặp VĐV Uzbekistan giành HCB 0,836 giây. Nguyễn Thị Hương chỉ cao khoảng 1,51m. Trong khi đó, Nilufar Zokirova của Uzbekistan cao 1,60m. Đáng chú ý nhất là Sun Mengya của Trung Quốc cao khoảng 1,72m, hơn Hương tới 21cm.

Khoảng cách giữa hai VĐV không chỉ nằm ở bao nhiêu cm. Sun Mengya là một trong những tay chèo xuất sắc nhất thế giới, từng hai lần vô địch Olympic C2 500m nữ tại Tokyo 2020 và Paris 2024. Đặt Nguyễn Thị Hương cao 1,51m trên cùng đường đua với một nhà vô địch Olympic hai kỳ cao 1,72m mới thấy hết thử thách mà tay chèo Việt Nam phải đối diện. Nhưng cùng Diệp Thị Hương, cô vẫn vượt qua nhiều đối thủ để bước lên bục nhận HCĐ ASIAD.

Những tấm huy chương ấy cho thấy khả năng bù đắp bằng kỹ thuật, sức mạnh, sự bền bỉ và ý chí của VĐV Việt Nam. Song ở đấu trường mà từng giây, thậm chí từng phần trăm giây có thể phân định màu huy chương, những bất lợi về nền tảng thể chất vẫn là vấn đề đáng suy nghĩ.

Từ thể thao nhìn ra bài toán tầm vóc

Không thể từ vài cuộc đua để kết luận rằng chiều cao quyết định thành tích thể thao. Mỗi môn có những yêu cầu hình thái khác nhau, trong khi thể thao đỉnh cao còn là tổng hòa của tài năng, tuyển chọn, kỹ thuật, dinh dưỡng, khoa học huấn luyện, y sinh, phục hồi và điều kiện tập luyện.

Nhưng rowing và canoeing tại ASIAD 20 cho thấy một thực tế: Ở những môn mà thể hình, sức mạnh và tầm vóc có ý nghĩa lớn, một nền tảng thể chất tốt sẽ tạo thêm lợi thế cho VĐV. Từ câu chuyện của những tay chèo Việt Nam có thể nhìn rộng hơn tới bài toán nâng cao thể lực, tầm vóc của người Việt Nam.

Đây cũng là vấn đề đã được đặt ra ở tầm quốc gia từ nhiều năm trước. Năm 2011, Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án tổng thể phát triển thể lực, tầm vóc người Việt Nam giai đoạn 2011-2030. Đáng chú ý, mục tiêu của Đề án không phải nhằm tạo ra những VĐV cao lớn hơn, mà hướng tới nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và từng bước nâng cao chất lượng giống nòi, tăng tuổi thọ khỏe mạnh của người Việt Nam.

Đề án đặt mục tiêu đến năm 2030, chiều cao trung bình của nam 18 tuổi đạt 168,5cm, nữ đạt 157,5cm, đồng thời cải thiện các chỉ số thể lực như sức bền và sức mạnh. Những năm qua, tầm vóc người Việt Nam đã có sự cải thiện. Kết quả Tổng điều tra Dinh dưỡng toàn quốc 2019-2020 cho thấy chiều cao trung bình của nam thanh niên 18 tuổi đạt khoảng 168,1cm, nữ đạt 156,2cm. Tuy nhiên, chiều cao chỉ là một chỉ số. Điều cần hướng tới rộng hơn là nâng cao thể lực, sức bền, sức mạnh và sức khỏe của cả một thế hệ.

Và đó không phải nhiệm vụ riêng của ngành Thể thao. Nâng cao tầm vóc phải bắt đầu từ dinh dưỡng trong những năm đầu đời, bữa ăn học đường, chăm sóc sức khỏe, giáo dục thể chất và việc hình thành thói quen vận động thường xuyên. Một đứa trẻ được nuôi dưỡng tốt, có điều kiện vận động và phát triển thể chất đầy đủ hôm nay trước hết sẽ trở thành một người lao động khỏe mạnh trong tương lai.

Đối với thể thao thành tích cao, một thế hệ có nền tảng thể chất tốt hơn đồng nghĩa với việc mở rộng nguồn tuyển chọn tài năng. Khi nguồn tuyển lớn hơn và chất lượng hơn, các nhà chuyên môn có thêm cơ hội tìm được những VĐV sở hữu đặc điểm hình thái phù hợp với từng môn, thay vì phải trông chờ vào một số ít cá nhân đặc biệt rồi dùng ý chí và khối lượng tập luyện để bù đắp quá nhiều khoảng cách tự nhiên.

Câu chuyện của Trung Quốc trong rowing phần nào cho thấy ý nghĩa của việc tuyển chọn ấy. Zhang Shuxian cao 1,89m; Liu Yaqi cao trên 1,80m, có sải tay dài và được phát hiện bởi chính những đặc điểm phù hợp với môn đua thuyền. Khi nguồn VĐV có nền tảng hình thái tốt kết hợp với một hệ thống tuyển chọn, đào tạo và khoa học thể thao phát triển, lợi thế ban đầu càng có điều kiện được chuyển hóa thành thành tích.

Tất nhiên, Việt Nam không thể và cũng không cần chạy theo một chuẩn hình thể duy nhất. Điều quan trọng là nâng mặt bằng thể chất của dân số, đồng thời xây dựng hệ thống tuyển chọn khoa học để tìm ra những con người phù hợp nhất cho từng môn thể thao.

Trở lại bục huy chương ASIAD 20, Dư Thị Bông cùng đồng đội nhỏ bé hơn nhiều đối thủ nhưng vẫn giành HCĐ. Nguyễn Thị Hương cao 1,51m vẫn có thể đứng trên cùng đường đua với Sun Mengya cao 1,72m, nhà vô địch Olympic hai kỳ và cùng Diệp Thị Hương mang về một tấm HCĐ đáng quý. Ý chí, tài năng và những năm tháng khổ luyện đã giúp họ thu hẹp khoảng cách. Nhưng về lâu dài, không thể đặt mọi khoảng cách lên đôi vai của ý chí VĐV.

Nâng cao thể lực và tầm vóc người Việt Nam vì thế cần được nhìn như một sự đầu tư lâu dài vào chất lượng con người. Đích đến trước hết là những thế hệ khỏe mạnh hơn, bền bỉ hơn, có đủ thể chất để học tập, lao động, sáng tạo và đóng góp cho sự phát triển đất nước. Và trên nền tảng ấy, thể thao Việt Nam cũng sẽ có một nguồn lực tốt hơn để lựa chọn, đào tạo những VĐV đủ sức tranh chấp sòng phẳng ở đấu trường châu Á, thế giới và xa hơn là Olympic. ■

Thể thao Việt Nam giành tấm HCV thứ hai tại ASIAD

● **T.SÂM (từ Nagoya, Nhật Bản)**

Sáng 29.9, đội tuyển cầu mây nữ Việt Nam đã thi đấu xuất sắc, đánh bại Philippines 2-0 trong trận chung kết nội dung đôi nữ, qua đó mang về tấm HCV thứ hai cho Đoàn Thể thao Việt Nam tại ASIAD 20.

Chiến thắng thuyết phục trước Philippines giúp cầu mây nữ mang về tấm HCV thứ hai cho Đoàn Thể thao Việt Nam
Ảnh: QUÝ LƯỢNG

Ngay sau khi trận đấu kết thúc, Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh gửi lời chúc mừng tới toàn đội. Bộ trưởng cho biết, bà rất vui mừng trước thành tích của các cô gái cầu mây. Bộ trưởng chỉ đạo Đoàn Thể thao Việt Nam thưởng nóng ngay cho đội tuyển và động viên các vận động viên đội tuyển cầu mây và các đội tuyển còn chưa thi đấu tiếp tục nỗ lực, giữ vững tinh thần thi đấu hết mình vì màu cờ sắc áo của Tổ quốc.

Chiến thắng đầy thuyết phục của các cô gái Việt Nam càng thêm ý nghĩa trong bối cảnh Thể thao Việt Nam đang rất cần thêm những tấm HCV ở chặng cuối Đại hội.

Đội hình cầu mây nữ Việt Nam ra sân trong trận chung kết gồm Nguyễn Thị Thu Trang và Nguyễn Thị Khánh Ly, trong khi Lê Thị Hồng Liên đóng vai trò dự bị. Ngay từ những phút đầu tiên của set 1, Thu Trang và Khánh Ly đã nhập cuộc chủ động, mở tỉ số và liên tục duy trì thế dẫn trước. Với khả năng phối hợp ăn ý và lối chơi chắc chắn, hai tuyển thủ Việt Nam từng bước tạo khoảng cách trước đối thủ, trước khi khép lại set đấu đầu tiên với chiến thắng cách biệt 15-8. Sang set 2, các cô gái Việt Nam tiếp tục duy trì thế trận áp đảo khi lần lượt dẫn 2-0 rồi 3-1. Với lối chơi kỹ thuật, những quả phát cầu đầy uy lực cùng các pha cúp cầu, santo hiểm hóc, Thu Trang và Khánh Ly nhanh chóng nới rộng cách biệt lên 5-1 trước bộ đôi Salon Nelly Jay và Sucalit Jean Marie.

Đặc biệt, Khánh Ly có màn trình diễn ấn tượng khi gần như tất cả những cú đá tấn công của cô đều vượt qua hàng chắn của đối phương, liên tiếp mang về những điểm số đẹp mắt cho Việt Nam. Thế trận một chiều tiếp tục được duy trì. Khoảng cách lần lượt được nới rộng lên 8-2, 11-3, 12-4 rồi 14-4. Trước sự áp đảo của các cô gái Việt Nam, Philippines không thể tạo nên cuộc lội ngược dòng. Điểm số quyết định khép lại set 2 với chiến thắng 15-4, đồng thời ấn định thắng lợi chung cuộc 2-0 cho đội tuyển Việt Nam.

Chiến thắng thuyết phục trước Philippines giúp cầu mây nữ mang về tấm HCV thứ hai cho Đoàn Thể thao Việt Nam tại ASIAD 20, qua đó giải tỏa "cơn khát vàng" trong những ngày thi đấu vừa qua.

Để có mặt trong trận đấu quyết định, đội tuyển Việt Nam đã trải qua trận bán kết đầy thử thách trước Hàn Quốc. Ở set đầu tiên, Thu Trang và Khánh Ly từng để đối thủ dẫn 6-3. Trước tình thế khó khăn, Ban huấn luyện quyết định đưa Hồng Liên vào thay Khánh Ly và sự điều chỉnh lập tức tạo nên bước ngoặt. Hồng Liên nhanh chóng bắt nhịp, phối hợp hiệu quả cùng Thu Trang. Từ thế bị dẫn 3-6, các cô gái Việt Nam ghi liền 12 điểm, ngược dòng thắng 15-6.

Sang set 2, Hàn Quốc tiếp tục gây nhiều khó khăn. Thu Trang cũng gặp vấn đề sau một tình huống nỗ lực cứu cầu và phải nhận sự chăm sóc của đội ngũ y tế. Dù vậy, các tuyển thủ Việt Nam vẫn giữ được sự tập trung và bản lĩnh ở thời điểm quyết định. Hai đội giằng co đến 13-13 trước khi Việt Nam ghi liên tiếp hai điểm, thắng 15-13, qua đó khép lại trận bán kết với chiến thắng 2-0 và giành quyền vào chung kết.

Từ màn ngược dòng khó khăn trước Hàn Quốc đến chiến thắng áp đảo trước Philippines, các cô gái cầu mây Việt Nam đã giành tấm HCV quý giá, mang về niềm vui lớn cho Đoàn Thể thao Việt Nam ở chặng cuối ASIAD 20. ■

Chuyện về những cô gái Đăk Đoa đá bóng

Từ một đội bóng nữ phong trào, đến những thành tích xuất sắc, đội bóng đá nữ xã Đăk Đoa đã nhận được phần thưởng xứng đáng, đó là được Công ty cổ phần Thể thao LPBank Hoàng Anh Gia Lai tiếp nhận để quản lý, đào tạo và từng bước xây dựng đội bóng theo hướng chuyên nghiệp. Đây được xem là bước ngoặt, mở ra chương mới cho bóng đá nữ miền Trung - Tây Nguyên, đặc biệt đối với nữ đồng bào dân tộc thiểu số.

Đội bóng đá nữ xã Đăk Đoa nòng cốt chủ yếu đến từ đội bóng nữ phong trào Link Coffee được thành lập từ năm 2020. Họ là những cô gái Ba Na, Gia Rai vốn quen với nương rẫy cà phê hoặc vẫn đang là học sinh trên ghế nhà trường. Sau nhiều lần tham gia giải đấu phong trào, có thể nói dấu mốc ấn tượng phải đến tháng 3.2026, khi đội bóng Link Coffee chính thức khoác áo xã Đăk Đoa tham dự Giải Bóng đá nữ các dân tộc thiểu số tỉnh Gia Lai mở rộng và giành ngôi vô địch.

Đặc biệt, cuối tháng 8 vừa qua, đội bóng nữ xã Đăk Đoa tham dự Giải bóng đá nữ các dân tộc thiểu số Việt Nam - Cúp VTV lần thứ I năm 2026 tại tỉnh Lào Cai và giành ngôi á quân, đồng thời để lại nhiều ấn tượng đẹp với giới chuyên môn và người hâm mộ cả nước.

Kể về câu chuyện, tình yêu đến với quả bóng tròn trên sân cỏ, đội trưởng Thươn tâm sự, mình đam mê bóng đá từ nhỏ, nhưng bây giờ mới có sân chơi để thoải mái thể hiện niềm đam mê ấy. Sau mỗi ngày lên rẫy, mình vẫn cùng đám thanh niên trong làng ra sân bóng, ít khi được đá với đội chỉ toàn nữ, mà hầu như phải chơi cùng con trai. Chia sẻ về chặng đường mới, đến với CLB bóng đá Hoàng Anh Gia Lai để thi đấu chuyên nghiệp hơn, chị Thươn bày tỏ: "Bản thân tôi và toàn thể các chị, em trong đội xin hứa sẽ đoàn kết, thống nhất, trên tinh thần cố gắng, quyết tâm thi đấu hết mình vì màu cờ sắc áo mang vinh quang về cho tỉnh nhà nói chung và cho CLB Hoàng Anh Gia Lai nói riêng".

Ông Huỳnh Siểm, Chủ tịch UBND xã Đăk Đoa cho biết: "Việc đội bóng đá nữ Đăk Đoa được bàn giao cho Công ty cổ phần Thể thao LPBank Hoàng Anh Gia Lai, được xem là bước chuyển quan trọng, mở ra điều kiện thuận lợi để các VĐV nữ của xã Đăk Đoa được tiếp tục đào tạo, huấn luyện trong môi trường chuyên nghiệp hơn. Qua đó, có cơ hội nâng cao trình độ chuyên môn, phát triển năng khiếu và đóng góp cho sự phát triển của bóng đá nữ tỉnh Gia Lai trong thời gian tới".

Ông Phạm Anh Tuấn, Chủ tịch UBND tỉnh Gia Lai cho biết: "Việc bàn giao, tiếp nhận, quản lý và đào tạo đội bóng đá nữ xã Đăk Đoa cho CLB Hoàng Anh Gia Lai là bước ngoặt quan trọng, tạo tiền đề nâng tầm công tác đào tạo theo hướng bài bản, chuyên nghiệp hơn. Sau khi tiếp nhận, quản lý, Công ty cổ phần Thể thao LPBank Hoàng Anh Gia Lai cần xây dựng kế hoạch đào tạo, huấn luyện chuyên sâu, khoa học nhằm nâng cao trình độ chuyên môn, thể lực và bản lĩnh thi đấu cho các VĐV, đảm bảo tốt nhất điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị, dinh dưỡng, y tế và hậu cần để các em an tâm rèn luyện, cống hiến".

Việc đội bóng đá nữ xã Đăk Đoa được chuyển giao cho CLB Hoàng Anh Gia Lai là bước ngoặt, mở ra chương mới cho bóng đá nữ miền Trung - Tây Nguyên

Tỉnh Gia Lai cũng đã chỉ đạo Sở VHTTDL tiếp tục tăng cường công tác quản lý nhà nước, chủ trì phối hợp chặt chẽ với CLB Hoàng Anh Gia Lai và chính quyền địa phương theo dõi, hỗ trợ công tác huấn luyện, thi đấu; chủ động tham mưu cho UBND tỉnh các cơ chế, chính sách phát triển phong trào bóng đá nữ; đẩy mạnh phát hiện, bồi dưỡng tài năng trẻ tạo nguồn lực chất lượng cao cho tỉnh.

Với đội bóng đá nữ xã Đăk Đoa, CLB Hoàng Anh Gia Lai xác định đây sẽ là một quá trình phát triển từng bước. Ông Nguyễn Xuân Thắng, Tổng Giám đốc Tập đoàn cho biết, đội bóng sẽ được tạo điều kiện tham gia các giải đấu, các trận giao hữu và những sân chơi phù hợp để tích lũy kinh nghiệm, nâng cao chuyên môn, từng bước tiếp cận môi trường thi đấu đỉnh cao. Mục tiêu của Hoàng Anh Gia Lai là từng bước xây dựng đội bóng đủ nền tảng để tham dự Giải vô địch quốc gia vào năm 2027. **PHAN HIẾU**

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798

● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam

GIÁ: 5.000đ

Trung Quốc tăng cường quản lý phim ngắn AI

● KHẢ HÂN

Phim ngắn bùng nổ cùng với sự phổ biến của trí tuệ nhân tạo (AI) tạo bước chuyển lớn cho công nghiệp văn hóa Trung Quốc, song cũng làm gia tăng nguy cơ nội dung thiếu kiểm soát, ảnh hưởng đến trẻ em và thanh thiếu niên, đòi hỏi siết chặt quản lý và tăng cường bảo vệ nhóm khán giả này.

Phim do AI tạo (chụp lại màn hình điện thoại)

Theo Cục Phát thanh và Truyền hình Quốc gia Trung Quốc (NRTA), trong 8 tháng đầu năm 2026, nước này đã phát hành khoảng 430.000 phim ngắn, tăng cao gấp 13 lần tổng số của cả năm 2025 với 33.000 tác phẩm. Đáng chú ý, hơn 90% số tác phẩm này có sự tham gia của AI trong quá trình sản xuất. Số người sử dụng phim ngắn tại Trung Quốc đã vượt 800 triệu người. Tuy nhiên, việc AI được sử dụng ngày càng phổ biến cũng kéo theo những vấn đề mới liên quan đến bản quyền, quyền đối với hình ảnh và giọng nói, tính xác thực của nội dung và trách nhiệm của nhà sản xuất.

Sự phát triển của phim ngắn diễn ra trong bối cảnh trẻ em và thanh thiếu niên ngày càng tiếp cận Internet và các nền tảng video thông qua điện thoại thông minh. Với đặc điểm thời lượng ngắn, nhịp độ nhanh và khả năng phát hành liên tục, phim ngắn có thể dễ dàng thu hút sự chú ý của người xem. Khi kết hợp với hệ thống đề xuất dựa trên dữ liệu, người dùng có thể liên tục tiếp nhận những nội dung tương tự mà không cần chủ động tìm kiếm.

Một số nghiên cứu trên thanh thiếu niên Trung Quốc đã ghi nhận mối liên hệ giữa việc sử dụng video ngắn, hành vi sử dụng quá mức và các chỉ dấu về sức khỏe tâm lý. Một nghiên cứu năm 2024 trên 1.302 học sinh trung học cho thấy việc sử dụng video ngắn có liên hệ với các triệu chứng trầm cảm, trong đó hành vi sử dụng video ngắn mang tính gây nghiện đóng vai trò trung gian. Đây là nghiên cứu quan sát, vì vậy chưa thể kết luận rằng xem video ngắn trực tiếp gây trầm cảm.

Một nghiên cứu khác công bố năm 2025, khảo sát 7.184 thanh thiếu niên tại hai thành phố của Trung Quốc cho thấy các dạng sử dụng điện thoại, mạng xã hội và trò chơi có vấn đề có mối liên hệ với nhau, các triệu chứng như mất kiểm soát, thu mình và sử dụng điện thoại để thoát khỏi thực tế nằm ở vị trí đáng chú ý trong mạng lưới hành vi được nghiên cứu.

Dù vậy, những kết quả trên cho thấy bảo vệ người chưa thành niên cần được xem là một nội dung quan trọng trong quá trình quản lý môi trường nội dung số. Vấn đề không chỉ nằm ở việc một sản phẩm có vi phạm quy định hay không, mà còn liên quan đến cách nội dung được đề xuất, thời lượng sử dụng và khả năng trẻ em tiếp cận những nội dung không phù hợp với độ tuổi.

Trước tình hình trên, Trung Quốc đang từng bước hoàn thiện khung quản lý đối với phim ngắn và nội dung có sự tham gia của AI. Theo NRTA, phim ngắn được tạo bằng AI phải được gắn nhãn; các nền tảng phải bảo đảm quyền sử dụng hợp pháp hình ảnh và giọng nói của cá nhân, đồng thời tăng cường kiểm tra nội dung.

Cơ quan quản lý cho biết, từ đầu năm 2026 đến nay đã xử lý, gỡ bỏ khoảng 68.000 phim ngắn vi phạm quy định và có biện pháp đối với hơn 1.200 tài khoản. Hơn 90% nội dung nằm trong các hoạt động xử lý này có sử dụng AI. Từ đầu tháng 9, Trung Quốc chính thức thực hiện "Biện pháp quản lý phát triển phim ngắn" do NRTA ban hành. Quy định áp dụng đối với phim ngắn được phát hành trên Internet, ứng dụng, nền tảng phân phối, truyền hình và các thiết bị thông minh.

Theo quy định, phim ngắn là các tác phẩm có thời lượng mỗi tập dưới 20 phút, có chủ đề, cốt truyện rõ ràng và nhân vật tương đối hoàn chỉnh. Quy định đồng thời đặt ra yêu cầu về nội dung, bản quyền và trách nhiệm của các nền tảng.

Việc ban hành quy định mới cho thấy công tác quản lý đang được điều chỉnh theo sự phát triển của thị trường, trong đó trách nhiệm kiểm soát không chỉ tập trung vào tác phẩm mà còn được mở rộng sang quá trình sản xuất và phân phối.

Một đặc điểm quan trọng của công nghiệp văn hóa số là dữ liệu người dùng ngày càng tham gia vào quá trình phân phối nội dung. Các nền tảng có thể thu thập thông tin về thời gian xem, tỷ lệ bỏ qua, lượt tương tác và chia sẻ để điều chỉnh hệ thống đề xuất.

Cơ chế này giúp nội dung nhanh chóng tiếp cận đúng nhóm khán giả, song cũng đặt ra yêu cầu cao hơn về trách nhiệm của nền tảng, đặc biệt đối với người chưa thành niên. Trong bối cảnh đó, quản lý nội dung không nên chỉ dừng ở việc phát hiện và gỡ bỏ sản phẩm vi phạm sau khi được phát hành.

Các nền tảng cần tăng cường cơ chế phòng ngừa, như phân loại nội dung theo độ tuổi, kiểm soát khả năng tiếp cận của tài khoản trẻ em, phát hiện nội dung có nguy cơ gây hại và hạn chế đề xuất lặp lại những nội dung không phù hợp. Đồng thời, việc gắn nhãn rõ ràng đối với nội dung do AI tạo ra, tăng tính minh bạch của hệ thống đề xuất và cung cấp công cụ để phụ huynh giám sát hoạt động trực tuyến của trẻ cũng cần được chú trọng.

Vì vậy, bài toán đặt ra đối với Trung Quốc là làm thế nào để xây dựng một cơ chế quản lý đủ nhanh và hiệu quả để bảo đảm sự phát triển của thị trường không đi cùng với việc gia tăng những rủi ro đối với công chúng, đặc biệt là thế hệ trẻ. ■

GÓC BÌNH LUẬN

Sự phục hồi tích cực

● LƯƠNG SAN

Lượng khách quốc tế và mức chi tiêu tăng mạnh trong 8 tháng đầu năm 2026 cho thấy du lịch Hàn Quốc khởi sắc, trong đó chính sách nới lỏng thị thực, đơn giản hóa thủ tục nhập cảnh cùng sức hút của văn hóa Hàn Quốc (K-culture) tạo thêm động lực cho tăng trưởng.

Trong 8 tháng đầu năm, Hàn Quốc đón 15,05 triệu lượt khách quốc tế, tăng 21,6% so với cùng kỳ năm ngoái. Chi tiêu bằng thẻ tín dụng của du khách nước ngoài trong lĩnh vực du lịch tăng 48,5%, đạt 14.020 tỉ won, tương đương khoảng 10,5 tỉ USD. Những con số này cho thấy sự phục hồi tích cực của du lịch, đồng thời phản ánh tác động của các chính sách tạo thuận lợi cho du khách.

Một trong những yếu tố hỗ trợ tăng trưởng là việc Hàn Quốc giảm bớt các rào cản về thủ tục nhập cảnh. Nước này đã nới lỏng yêu cầu đối với thị thực nhập cảnh nhiều lần dành cho công dân 11 quốc gia Đông Nam Á, đồng thời thí điểm miễn thị thực đối với các đoàn khách du lịch Indonesia. Một số trung tâm xử lý thị thực ở nước ngoài cũng đơn giản hóa quy trình kiểm tra hồ sơ.

Việc tạo thuận lợi cho du khách góp phần mở rộng nguồn khách, đặc biệt tại các thị trường Đông Nam Á. Lượng khách từ Indonesia tăng 22,5%, trong bối cảnh số tuyến bay thẳng tới Hàn Quốc tăng 8,8%. Đây là tín hiệu cho thấy chính sách thị thực và kết nối hàng không có thể hỗ trợ lẫn nhau trong việc thúc đẩy nhu cầu du lịch.

So với một số điểm đến lớn trong khu vực, đà tăng của Hàn Quốc cũng đáng chú ý. Trong cùng kỳ, lượng khách đến Nhật Bản và Thái Lan lần lượt giảm 2,7% và 3,1%, trong khi Hàn Quốc ghi nhận mức tăng tại nhiều thị trường chủ chốt.

Không chỉ gia tăng về số lượng, dòng khách quốc tế cũng có dấu hiệu phân bổ rộng hơn. Gần 28% du khách nhập cảnh qua các sân bay và cảng biển địa phương, cho thấy các thành phố ven biển và khu vực ngoài Seoul ngày càng được du khách quan tâm. Xu hướng này có thể góp phần đưa nguồn thu du lịch đến nhiều địa phương thay vì tập trung chủ yếu tại thủ đô.

Bên cạnh chính sách thị thực, K-culture tiếp tục là một kênh quảng bá hiệu quả cho hình ảnh Hàn Quốc. Chính phủ phối hợp với những người có ảnh hưởng trên mạng xã hội và tổ chức các sự kiện trải nghiệm tại Đông Nam Á, qua đó chuyển sự quan tâm trên không gian số thành nhu cầu du lịch thực tế. Một sự kiện giới thiệu phong cách sống Hàn Quốc tại Singapore, thu hút 120.000 lượt khách trong ba ngày.

Những diễn biến trên cho thấy sức hút văn hóa và chính sách thuận lợi hóa đi lại có thể bổ trợ cho nhau. Khi thủ tục nhập cảnh được đơn giản hóa, sức lan tỏa của âm nhạc, điện ảnh, ẩm thực và phong cách sống Hàn Quốc có thêm điều kiện chuyển hóa thành động lực thu hút du khách. ■

Khoảng 700.000 người chịu ảnh hưởng do lũ lụt ở Bangkok

Chính quyền thủ đô Bangkok của Thái Lan cho biết, khoảng 700.000 người thuộc 329.000 hộ gia đình bị ảnh hưởng do tình trạng ngập lụt nghiêm trọng. Theo Phó Thống đốc Bangkok Tavida Kamolvej, các khu vực chịu ảnh hưởng nặng gồm Lat Krabang với khoảng 30.000-40.000 người, Bang Kapi với khoảng 20.000 người và Khannayao với khoảng 30.000-40.000 người.

Khoảng 1.500 người bệnh nằm liệt giường đã được sơ tán khỏi các khu vực ngập đến bệnh viện của Bangkok. Chính quyền thành phố kêu gọi hỗ trợ nước uống, thực phẩm khô, đồng thời cần thêm bếp ăn di động, phương tiện gầm cao và thuyền nhỏ để phục vụ công tác cứu trợ.

P.MINH